

Evropski parlament
Generalni direktorat za notranjo politiko
Direktorat za strukturno in kohezijsko politiko

Raziskave za odbor CULT (Kultura in izobraževanje)

Evropska strategija za večjezičnost: koristi in stroški.

(na voljo v angleščini)

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/573460/IPOL_STU\(2016\)573460_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/573460/IPOL_STU(2016)573460_EN.pdf)

Generalni direktorat za notranjo politiko
Sektor za politiko B: strukturna in kohezijska politika
Kultura in izobraževanje

Raziskave za komisijo CULT – Evropska strategija za večjezičnost: koristi in stroški.

Za ta dokument je zaprosila komisija Evropskega parlamenta za kulturo in izobraževanje.

Avtor(-ji):

Michele Gazzola, Raziskovalna skupina za jezike in ekonomijo („skupina REAL“),
Oddelek za evkacijske študije Humboldt-Universität zu Berlin in Inštitut za etnične študije,
Ljubljana, Slovenija.

Odgovorni upravitelj:

Parlamentarni skrbnik za raziskave: Miklós Györffi
Pomoč pri projektih in publikacijah: Jeanette Bell
Sektor za politiko B: Strukturna in kohezijska politika Evropski parlament
B-1047 Bruselj
E-naslov: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Jezikovne različice: izvorni SL

O uredniku:

Če se želite obrniti na tematski sektor ali se naročiti na njegov mesečni bilten, pišite na:
poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Rokopis je bil dokončan oktobra 2016. © Evropska unija, 2016

Izvirna različica tiskanja: ISBN 978–92–823–9557–8 doi: 10.2861/437739 QA-02–16–689-EN-C

Izvirnik PDF ISBN 978–92–823–9558–5 doi: 10.2861/491411 QA-02–16–689-EN-N

Izvorni dokument je na voljo na spletni strani: <http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>

**Prevod v francoščino: Pierre Dieumegard
za Evropo-Demokracijo-Esperanto**

Prevoda niso opravili prevajalci, ki so usposobljeni in financirani s strani Evropske unije. Lahko (verjetno) vsebuje napake, vendar ima tudi nekaj dodatnih pojasnil, da bi francoskim bralcem, zlasti francoščini, olajšali razumevanje.

Njegov cilj je večjemu številu državljanov in prebivalcev Evropske unije omogočiti razumevanje dokumentov, ki jih pripravi Evropska unija (in se financirajo iz njihovih prispevkov).

Ponazarja potrebo po večjezičnosti v Evropski uniji: brez prevodov je velik del prebivalstva izključen iz razprave.

Za zanesljive prevode bi bil esperantski mednarodni jezik zelo uporaben zaradi svoje enostavnosti, pravilnosti in natančnosti.

Na internetu:

Evropska federacija-Demokratio-Esperanto: <http://e-d-e.org/> ali <http://demokratio.eu>

Evropa-Demokracija-Esperanto (Francija): <http://e-d-esl/contact@e-d-e.fr>

Prosimo, upoštevajte:

Stališča, izražena v tem dokumentu, so v izključni pristojnosti avtorja in ne predstavljajo nujno uradnega stališča Evropskega parlamenta.

Reproduciranje in prevajanje za nekomercialne namene sta dovoljena, če je naveden vir, je izdajatelj obveščen in izdajatelj prejme kopijo.

Povzetek:

To poročilo predstavlja različne rezultate raziskav na področju jezikovne ekonomije, ki obravnavajo prednosti in slabosti večjezičnosti v gospodarstvu, družbi in institucijah Evropske unije. Ti rezultati zagotavljajo splošno, čeprav očitno omejeno sliko o potrebah jezikovne politike v sedanjem evropskem večjezičnem okolju. S tega vidika Sodišče ocenjuje ustreznost splošnih ciljev in priporočil Evropske strategije za večjezičnost (EMS). Poleg tega povzemamo razpoložljive dokaze o ukrepih in ukrepih, ki jih je Komisijasprejela za izvajanje TGO, in po možnosti predstavimo podatke o njihovih prednostih in slabostih.

Kazalo vsebine

- 1 STG in jezikovna politika EU 9
 - 1.1 Cilji STG 9
 - 1.2 Opredelitev stroškov, koristi in ustreznosti TGO 13
- 2 Večjezični evropski kontekst 18
 - 2.1 Večjezično gospodarstvo 19
 - 2.1.1 Jezikovno znanje kot oblika človeškega kapitala 19
 - 2.1.1.1 Razlike v dohodkih 19
 - 2.1.1.2 Stopnje družbene uspešnosti 22
 - 2.1.1.3 Zaposljivost 22
 - 2.1.2 Prispevek jezikov k BDP in trgovini 23
 - 2.1.3 Jezikovna politika in inovacije 24
 - 2.2 Večjezična družba 25
 - 2.2.1 Mobilnost, vključitev in formula „Mati jezik +2“ 26
 - 2.2.2 Vključevanje migrantov 32
 - 2.3 Večjezične institucije 32
 - 2.3.1 Učinkovitost in pravičnost jezikovne ureditve EU 32
 - 2.3.2 Evropska večjezičnost po brexitu 36
- 3 Izvajanje STG 38
 - 3.1 Socialna kohezija, medkulturni dialog in evropsko povezovanje 39
 - 3.2 Vseživljenjsko učenje jezikov 40
 - 3.3 Zaposljivost in konkurenčnost 43
 - 3.4 Spodbujanje jezikovne raznolikosti s prevajanjem 45
 - 3.5 Zunanja razsežnost večjezičnosti 47
- 4 Sklepi 51
- 5 Referenčni podatki 55
- 6 prilog 61
 - 6.1 Stopnje izobrazbe v skladu z ISCED/ISCED 2011 61
 - 6.2 Korespondence med ravnmi ISCED 2011 in ISCED 1997 61
 - 6.3 Spretnosti v angleščini med državljani EU, starimi 15 let in več, 2012 62
 - 6.4 Stopnje jezikovne izključenosti v 25 državah EU, rezidenti v starosti 25–64 let, 2013 63

Seznam kratic:

Raziskava AES o izobraževanju odraslih = anketa o izobraževanju odraslih
ADR Absolutna (jezikovna) stopnja izgube volilne pravice = absolutnastopnja izključitve jezikovnih pravic
Criti Karibski raziskovalni inštitut za prevajanje in tolmačenje = Karibski inštitut za prevajanje in tolmačenje
Skupni referenčni okvir za jezike CEFR = skupni referenčni okvir za jezike (evropski)
EILC Erasmus intenzivni jezikovni tečajji = Erasmus intenzivni jezikovni tečajji
EMCI evropski magistrski študij konferenčnega tolmačenja = evropski magistrski študij konferenčnega tolmačenja
EMT evropski magistrski študij prevajanja = evropski magistrski študij prevajanja
Evropska patentna konvencija (EPC) = Evropska patentna konvencija
Evropski patentni urad = Evropski patentni urad
ESS Evropski socialni sklad = Evropski socialni sklad
Evropska strategija za večjezičnost v okviru EMS = evropska strategija za večjezičnost
Evropska prostovoljna služba EVS = Evropska prostovoljna služba
Sedmi okvirni program za raziskave in tehnološki razvoj = 7. okvirni program za raziskave in tehnološki razvoj
Mednarodno letno srečanje IAMLADP o jezikovnih ureditvah,
Dokumentacija in publikacije = letno mednarodno srečanje o jezikovnih ureditvah
IATE Interaktivna terminologija za Evropo = interaktivna terminologija za Evropo
Pravice intelektualne lastnine = pravice intelektualne lastnine
Mednarodna standardna klasifikacija izobrazbe ISCED = Mednarodna klasifikacijska vrsta izobraževanja (ISCED)
LILAMA jezikovna politika za trg dela = jezikovna politika za trg dela
Spletna platforma LindWeb Jezikovna industrija: spletna platforma za jezikovno industrijo
Program vseživljenjskega učenja VŽU = Program vseživljenjskega učenja
LPP jezikovna politika in načrtovanje jezikovna politika in načrtovanje
Spletna jezikovna podpora OLS = spletna jezikovna podpora
MT@EC Strojno prevajanje za javne uprave = strojno prevajanje za javne uprave
Pimlico Spodbujanje, izvajanje, kartiranje jezikovnih in medkulturnih komunikacijskih strategij v organizacijah in podjetjih = promocija, izvajanje, kartiranje jezikovnih in medkulturnih komunikacijskih strategij v organizacijah in podjetjih
RDR Relativna (jezikovna) stopnja izgube volilne pravice = Relativni delež izključnih pravic (jezikovni jezik)
Mala in srednja podjetja = mala in srednja podjetja (MSP)
Poklicno učenje jezikov = poklicno usmerjeno učenje jezikov
VTS Visiting Translator Scheme = gostujoči prevajalec program.

Indeks razpredelnic

Razpredelnica 1: razlike v dohodku v Švici (moški). Odstotni rezultati 20
Razpredelnica 2: nagrade za jezikovno znanje v različnih evropskih državah. Odstotni rezultati 21
Razpredelnica 3: Socialna stopnja donosnosti poučevanja tujih jezikov v Švici (moški) 22
Razpredelnica 4: Evropski državljani izjavljajo, da se lahko pogovarjajo v vsaj dveh jezikih, ki niso njihov materni jezik. Odstotni rezultati 27
Razpredelnica 5: stopnja jezikovne izključenosti v EU. Odstotni rezultati 34
Razpredelnica 6: stopnja jezikovne izključenosti v EU po izstopu Združenega kraljestva iz EU. Rezultati v odstotkih. 37

Razpredelnica 7: Povzetek dejavnosti Evropske komisije za izvajanje STG 49

Seznam ilustracij

Slika 1: Merila za ocenjevanje in cikel politike 15

Slika 2: odstotek učencev, ki se učijo vsaj dveh tujih jezikov v EU, 2000–2010 (vir: Evropska komisija, 2012c:39) 28

Slika 3: odstotek učencev, ki se učijo angleščine, francoščine in nemščine na stopnji ISCED/ISCED 3 (splošno višje sekundarno izobraževanje = srednja šola), 2005–2010, vir: Evropska komisija (2012 c: 40) 30

Splošni povzetek

Ozadje in cilji:

Evropska strategija za večjezičnost ima tri splošne socialno-ekonomske cilje: spodbujanje mobilnosti delovne sile na enotnem trgu, zaposljivost in rast v Evropi, krepitev socialne kohezije, vključevanje migrantov v medkulturni dialog ter učinkovito in vključujoče upravljanje večjezične komunikacije v nadnacionalni demokraciji. Spodbujanje vseživljenjskega učenja jezikov ter podpiranje prevajanja in tolmačenja sta načina za doseg te ciljev. To poročilo vsebuje splošno oceno ustreznosti TGO. Sodišče preučuje razmerje med cilji strategije in problemi, ki naj bi jih rešili STG.

Taka ocena se izvaja glede na empirične in teoretične rezultate akademske literature s področja jezikovne ekonomije. Ti rezultati zagotavljajo splošno, vendar omejeno sliko potreb jezikovne politike v sedanjem večjezičnem evropskem okolju. Sodišče v zvezi s tem ocenjuje ustreznost splošnih ciljev in priporočil STG. Če politika ni pomembna, verjetno ne bo prinesla koristi družbi. Končno, to poročilo obravnava ukrepe Komisije za izvajanje TGO. V poročilu so povzeti dokazi, ki so na voljo za takšne ukrepe, in, kjer je mogoče, predstavljeni podatki o njihovih prednostih in slabostih. V tej razpravi so izpostavljeni cilji, ki bi lahko zahtevali večjo podporo, ter vrsta podatkov in informacij, ki so potrebni za izboljšanje spremljanja izvajanja STG.

Rezultati:

Prvi splošni cilj STG je spodbujanje mobilnosti delovne sile na enotnem trgu, zaposljivosti in rasti v Evropi. Empirične raziskave v različnih državah kažejo, da znanje tujih jezikov posameznikom prinaša ekonomske koristi v smislu pozitivnih razlik v dohodkih. Zelo dobro znanje jezikov je nagrajeno jasneje kot omejeno jezikovno znanje. Angleščina ima nesporno gospodarsko vrednost na evropskem trgu dela, vendar ni edina jezikovna prednost za vlaganje; v nekaterih okoliščinah je znanje drugih jezikov mogoče bolje nagraditi kot angleščino. To kaže na pomen poučevanja in učenja v več kot enem tujem jeziku v skladu s priporočili Evropskega sveta, povzetimi v formuli „materni jezik + dva tuja jezika“ (MT+2 = LM+2). Pozitivne stopnje socialne donosnosti pri poučevanju tujih jezikov kažejo, da je učenje jezikov dragocena naložba za družbo kot celoto. Čeprav je pomen znanja tujih jezikov za zaposljivost poudarjen v različnih dokumentih EU, so empirični dokazi, ki podpirajo to trditev, še prenačljivi. Nekateri študije kažejo, da znanje jezikov prispeva k bruto domačemu proizvodu (BDP), vendar žal nobena od teh študij ne zadeva držav EU. Znanje jezika(-ov) države gostiteljice pozitivno vpliva na dohodek migrantov iz dela in njihovo zaposljivost. Prisotnost enega ali več skupnih jezikov močno povečuje trgovinske tokove med državami. V zvezi z razmerjem med jezikovnimi in tehnološkimi inovacijami se je pokazalo, da jezikovna politika vpliva na porazdelitev stroškov, ki jih imajo inovativna podjetja pri varstvu pravic intelektualne lastnine, zlasti patentov.

Spodbujanje učenja jezikov za spodbujanje mobilnosti znotraj Evrope in spodbujanje vključevanja v državo gostiteljico je cilj STG. Empirični dokazi potrjujejo trditev, da učenje jezikov olajšuje mobilnost. Z govorjenjem jezika države gostiteljice se migracija v to državo poveča za skoraj pet. Poleg tega lahko učenje uradnega jezika države gostiteljice olajša vključevanje. Vendar dobro in zelo dobro znanje tujih jezikov v EU še ni pravilo. Samo četrtnina evropskih državljanov pravi, da lahko govorijo vsaj dva tuja jezika. Ta odstotek je med letoma 2001 in 2012 ostal praktično nespremenjen. Enostavnost v angleščini ni univerzalno „osnovno znanje“ v Evropi: samo 7 % evropskih državljanov izjavlja, da lahko govorijo angleško kot tuji jezik na zelo dobri ravni. Srednje in osnovne ravni so veliko bolj

razširjene. Na splošno jezikovna politika, ki temelji na formuli LM+2 ali na spodbujanju enega samega jezika, ne more rešiti napetosti med mobilnostjo in vključevanjem, saj ne obravnava ustrezno problema nepredvidljivosti možnosti mobilnosti posameznikov. Na evropski in nacionalni ravni bodo morda potrebni dodatni ukrepi za spodbujanje in olajšanje mobilnosti in vključevanja. Učenje jezika pred odhodom v tujino in/ali takoj po prihodu v državo gostiteljico bi moralo postati dostopnejše in cenejše. Podpreti bi bilo treba zagotavljanje večjezičnih javnih storitev in upravnih oblik v več jezikih. To poudarja pomen prevajanja in tolmačenja pri upravljanju večjezične komunikacije v Evropi.

Tretji splošni cilj STG je spodbujanje večjezičnosti v institucijah EU. Večjezičnost je najučinkovitejši jezikovni režim za posredovanje informacij državljanom EU. Delež ljudi, ki bi bili izključeni, če bi bil angleščina edini uradni jezik v EU, bi znašal med 45 % in 80 %, odvisno od uporabljenih kazalnikov in podatkov. Trijezična politika, ki temelji na angleščini, francoščini in nemščini, bi izključila 26–50 % odraslih prebivalcev EU. Delež izključenih oseb je v južni in vzhodni Evropi znatno višji. Poleg tega je za ekonomsko in socialno prikrajšane posameznike manj verjetno, da bodo govorili tuje jezike, zato obstaja tveganje, da bodo prizadeti, če EU preneha uporabljati materni jezik ali jezik primarnega izobraževanja. S tega vidika večjezičnost prispeva k socialni koheziji. Opozoriti je treba, da izključevanje ne bi povzročilo le splošnega zmanjšanja števila jezikov; celo zmanjšanje sedanjih področij uporabe uradnega jezika ima podobne učinke (npr. na spletnih straneh Evropske komisije). Stopnje jezikovne izključenosti, povezane z enojezično in/ali trijezično politiko, se bodo po izstopu Združenega kraljestva iz EU povečale. To poudarja pomen večjezičnega pristopa k zunanjemu komuniciranju EU.

Za zaključek v zvezi s tem so trije cilji, določeni v STG, očitno primerni, ker so skladni s problemi, s katerimi naj bi se soočila strategija. Zato bi moral status tržnega gospodarstva državljanom EU in evropskemu gospodarstvu prinašati različne koristi. Za zmanjšanje napetosti med mobilnostjo in vključevanjem bi bilo mogoče storiti več.

V drugem delu tega poročila so analizirani ukrepi, ki jih je Komisija sprejela za izvajanje TGO. Obstajajo tri vrste takih ukrepov. Prvi je zbiranje zelo uporabnih podatkov o znanju tujih jezikov učencev in študentov (npr. prva evropska raziskava o znanju jezikov) in podatkov o znanju jezikov odraslih (npr. raziskava Eurobarometra in raziskava o izobraževanju odraslih). Drugi sklop pobud je objava dokumentov, spletišč in poročil, katerih cilj je povečati ozaveščenost o koristih jezikovne raznolikosti in učenja jezikov v družbi in gospodarstvu. Vendar nam pomanjkanje jasnih kazalnikov rezultatov preprečuje oceno končnih učinkov in obsega teh pobud. Tretja vrsta ukrepov je neposredna finančna podpora za učenje jezikov v okviru programa vseživljenjskega učenja in Evropskega socialnega sklada. Program vseživljenjskega učenja je financiral različne projekte, ki se ukvarjajo z učenjem jezikov, vendar pomanjkanje jasnih kazalnikov rezultatov ne omogoča ocene učinkovitosti in stroškovne učinkovitosti teh projektov. Evropski socialni sklad se uporablja za jezikovno usposabljanje, namenjeno izboljšanju zaposljivosti in vključevanja priseljencev, vendar ni bil objavljen natančen izračun, ki bi količinsko opredelil znesek sredstev, vloženih v ta namen, in ocenil dosežene učinke. Sprejetih je bilo malo pobud za spodbujanje zunanje razsežnosti večjezičnosti.

Na splošno informacije o stroških in učinkovitosti programov in ukrepov EU za skladnost s STG niso popolne. Kazalnike za ocenjevanje rezultatov jezikovne politike bi bilo treba natančneje opredeliti. Več pozornosti bi bilo treba nameniti oceni končnih učinkov programov, namenjenih izboljšanju jezikovnega znanja učencev in odraslih. Veliko

pozornosti bi bilo treba nameniti skladnosti med STG in drugimi politikami EU, ki bi lahko vplivale na jezikovno raznolikost in uporabo formule LM+2, zlasti v visokem šolstvu.

1 STŠ in jezikovna politika EU

Ključni rezultati:

- „Zlata doba“ večjezičnosti je bilo obdobje 2007–2010. Po letu 2014 večjezičnost ni bila ena od prednostnih nalog Komisije.
- Trenutno pomanjkanje pozornosti večjezičnosti ni upravičeno.
- Evropska strategija za večjezičnost ima tri glavne socialno-ekonomske cilje: 1) krepitev socialne kohezije, vključevanje migrantov in medkulturni dialog, 2) spodbujanje mobilnosti delovne sile na enotnem trgu, zaposljivosti in rasti v Evropi, 3) učinkovito in vključujoče upravljanje večjezičnega komuniciranja v nadnacionalni demokraciji.
- Spodbujanje vseživljenjskega učenja jezikov ter podpiranje prevajanja in tolmačenja sta operativna cilja za doseganje splošnih ciljev.

1.1 Cilji STG

Resolucija Evropskega sveta o evropski strategiji za večjezičnost SEM (Svet Evropske unije 2008 b) je eden od dokumentov, ki jih je objavila EU in se nanašajo na splošno evropsko jezikovno politiko. Zato TGO ni mogoče preučiti ločeno. Obstajata dve vrsti ustreznih dokumentov, ki ustrezajo namenom tega dokumenta in so:

uradni dokumenti, ki opredeljujejo splošno jezikovno politiko EU, kot so resolucije Sveta, sporočila Komisije ali resolucije Evropskega parlamenta. Ti dokumenti zajemajo štiri področja. Prvo področje je izobraževanje, zlasti učenje in poučevanje jezikov. Drugo področje se nanaša na vlogo in pomen jezikov za vključevanje, socialno kohezijo, medkulturni dialog, evropsko državljanstvo in jezikovno demokracijo. Tretjič, različni dokumenti obravnavajo vpliv znanja jezikov na mobilnost posameznikov, njihovo zaposljivost in konkurenčnost podjetij. Četrto področje, ki je po letu 2000 postalo precej obrobno, se nanaša na podporo manjšinskim jezikom.

poročila ali študije, ki so jih pripravili zunanji strokovnjaki o več vidikih jezikovne politike EU.

Poleg tega obstajajo različni uradni dokumenti, poročila ali študije, ki posredno ali slučajno navajajo jezikovno ali jezikovno politiko kot vidik drugih tem, kot so vključevanje odraslih migrantov in njihovih otrok, uvedba evropskega patenta s centraliziranim učinkom in visokošolsko izobraževanje. Ne bomo upoštevali vprašanj v zvezi z jezikovnimi problemi, predloženih v Evropskem parlamentu, sklepov Sodišča ali Evropskega varuha človekovih pravic o jezikovnih težavah in dokumentov, ki obravnavajo notranje značilnosti jezikovne politike EU, kot so določbe, ki opredeljujejo njegovo jezikovno ureditev (npr. Uredba 1/58). Seznam objavljenih dokumentov je pomemben (glej Gazzola 2016, v tisku za pregled). Institucije in organi EU so na primer med letoma 1981 in 2015 objavili približno 100 dokumentov, ki pripadajo skupini (a), medtem ko je EU med letoma 1996 in 2015 objavila 70 publikacij skupine (b). Povzetek teh dokumentov v tem informativnem obvestilu ni niti možen niti pomemben. Kljub temu pa jih je treba omeniti nekaj, da bi bilo mogoče vključiti resolucijo Sveta o STG in predstaviti splošni okvir evropske jezikovne politike.

Zlata doba večjezičnosti je bila verjetno obdobje 2007–2010. Takrat je imela Komisija

polnopravnega komisarja za večjezičnost (g. Orban). V tem obdobju so bili objavljeni različni pomembni dokumenti politike, vključno s TGO. Med drugim bi morali omeniti sporočilo Komisije "Večjezičnost: prednost Evrope in skupna zaveza" (Evropska komisija 2008) in resolucija Evropskega parlamenta z dne 24. marca 2009 o večjezičnosti (Evropski parlament 2008). To seveda ne pomeni, da pred letom 2007 jezikovni raznolikosti ni bila namenjena nobena pozornost. Pred letom 2007 je bila večjezičnost izrecno politično področje evropskega komisarja za izobraževanje, kulturo in večjezičnost (ki ga je med letoma 2004 in 2007 vodil g. Figel) in pomembno vprašanje na dnevnem redu komisarke za izobraževanje, kulturo, mlade, medije in šport (ki jo je med letoma 1999 in 2004 vodila ga. Reding). Med letoma 1999 in 2007 so bili objavljeni različni pomembni dokumenti politike o učenju jezikov, na primer sporočilo Komisije o *spodbujanju učenja jezikov in jezikovne raznolikosti. Akcijski načrt 2004–2006* (2003), „novaokvirna strategija za večjezičnost“ Komisije (2005), *insklepi Evropskega sveta iz Barcelone* leta 2002, ko je Svet priporočil, da države članice poleg maternega jezika učijo učence vsaj dva tuja jezika (ta formula se včasih imenuje „mati jezik +2“ ali LM+2). Omeniti je treba organizacijo evropskega leta jezikov 2001. Vendar je bila večjezičnost po letu 2010 ponovno vključena v področje izobraževanja in kulture (ki jo je vodila ga. Vassiliou) in nazadnje izginila leta 2014, ko je nastopila funkcija komisije, ki jo je vodil Jean-Claude Juncker. Skratka, desetletje od leta 2000 do leta 2010 je bil čas, ko sta bili jezikovna raznolikost in večjezičnost veliko bolj vidni kot danes. Vendar to ne pomeni, da sta večjezičnost in jezikovna politika v današnji Evropi manj pomembni in pomembni kot v preteklosti, ravno nasprotno. K tej točki se bom vrnil v sklepnih ugotovitvah.

SEM poziva države članice in Komisijo, naj sprejmejo tri vrste ukrepov. Takšna dejanja so včasih omenjena v drugih uradnih dokumentih. Prva je **krepitev učenja jezikov** skozi vse življenje (točka 2 SEM). To pomeni vlaganje več sredstev v poučevanje jezikov na vseh ravneh izobraževanja (tj. obvezno, poklicno in visokošolsko izobraževanje), izboljšanje možnosti za učenje jezikov v formalnih, neformalnih in priložnostnih okvirih, podpiranje usposabljanja učiteljev jezikov in njihovo vključevanje v mednarodne izmenjave. V akademski literaturi o jezikovni politiki in načrtovanju (LPP = PPL) je to opredeljeno kot načrtovanje pridobivanja (glej Hornberger 2006).

V točki 5 STG Svet poziva Komisijo in države članice, naj **spodbujajo jezike EU po vsem svetu**. V ta namen Svet priporoča okrepitev sodelovanja med kulturnimi ustanovami v državah članicah in sodelovanje z organizacijami, ki se ukvarjajo z učenjem jezikov ter kulturno in jezikovno raznolikostjo. V LPP = PPL se to imenuje *državno načrtovanje*.

Svet na koncu poudarja **pomen prevajalske industrije** in spodbuja ukrepe v podporo prevajanju besedil in filmov, usposabljanju prevajalcev ter razvoju večjezičnih terminoloških podatkovnih zbirk in jezikovnih tehnologij¹.

Namen tega informativnega dokumenta ni razpravljati o treh pravkar predstavljenih ukrepih ali ne v osnovi. Namesto tega se osredotočamo na **tri implicitne ali izrecne splošne cilje TGO**. Spodbujanje vseživljenjskega učenja jezikov in podpora prevajalski industriji nista

¹ Različni primeri programov ali podatkovnih zbirk, kot so Ustvarjalna Evropa, interaktivni terminol ogie za Evropo (IATE) in sistem strojnega prevajanja za javne uprave, bodo podrobno obravnavani v oddelku 3.4.

končna cilja STG. To so predpogoji za doseganje drugih splošnih socialno-ekonomskih ciljev, in sicer:

1. Krepitev socialne kohezije, vključevanja migrantov in medkulturnega dialoga (točka 1 SEM)
2. Spodbujanje mobilnosti delovne sile na enotnem trgu, zaposljivosti in rasti v Evropi (točka 3 SEM);
3. učinkovito in vključujoče upravljanje večjezične komunikacije v nadnacionalni demokraciji (končna priporočila Komisiji).

STG bi bilo treba oceniti glede na te tri splošne cilje.

Prvi cilj STG je spodbujanje večjezičnosti s ciljem „krepitve socialne kohezije, medkulturnega dialoga in evropskega povezovanja“. Ti koncepti niso bili uradno opredeljeni niti v TGO niti v sporočilu Komisije "*Večjezičnost: prednost Evrope in skupna zaveza*" (Evropska komisija, 2008 e). V tem članku zato sprejemamo naslednje delovne opredelitve².

Socialno vključevanje je mogoče opredeliti kot proces, s katerim lahko ljudje, ki prebivajo na določenem ozemlju, ne glede na njihovo socialno-kulturno ozadje v življenju v celoti uresničijo svoj potencial. Politike, ki spodbujajo enak dostop do javnih storitev, in ukrepi, ki državljanom omogočajo sodelovanje v postopkih odločanja, ki vplivajo na njihovo življenje, so primeri prizadevanj za izboljšanje socialne vključenosti. *Socialna kohezija* je sosednji koncept, ki ga je mogoče opredeliti kot značilnost družbe, v kateri imajo vse skupine občutek pripadnosti, sodelovanja, vključevanja, priznavanja in legitimnosti. Svet Evrope *medkulturni dialog* opredeljuje kot „odprto in spoštljivo izmenjavo mnenj med posamezniki in skupinami, ki pripadajo različnim kulturam, kar vodi do globljega razumevanja splošnega dojemanja druge“³. Čeprav ni formalne opredelitve *evropskega povezovanja*, lahko ta izraz razumemo kot dinamičen proces, s katerim se je EU postopoma razvila kot politična enota. Sklicuje se na delne soodvisnosti, ki so se postopoma razširile od gospodarstva do političnih sfer.

Te opredelitve so preširoko in preveč nejasne, da bi jih lahko razumeli kot konkretne cilje politike in bi jih bilo treba bolje opredeliti (ta vidik bomo ponovno obravnavali v sklepih). Zato se v tem členu osredotočamo na posebno razlago teh pojmov, ki se pojavljajo v STG in drugih uradnih izjavah o večjezičnosti, kot so *sklepi Sveta z dne 22. maja 2008 o večjezičnosti* (Svet Evropske unije 2008a) in *resolucija Evropskega parlamenta z dne 24. marca 2009 o večjezičnosti* (Evropski parlament 2008).

Krepitev socialne kohezije, medkulturnega dialoga in evropskega povezovanja lahko pomeni različne stvari. Prvič, jezikovno vključevanje odraslih migrantov in njihovih otrok je zagotovo eden od izrecnih ciljev STG (glej tudi *zeleno knjigo o migracijah*, ki jo je objavila Evropska komisija 2008b). To ne pomeni, da vključevanje migrantov ne bi smelo omogočati, da obdržijo jezik(-e) svoje države izvora. Drugič, znanje tujih jezikov bi moralo biti mogoče in dostopno vsem v družbi. Z drugimi besedami, znanje jezikov ne bi smelo biti posebna pravica elite. Znanje tujih jezikov in jezikovno vključevanje bi morali prispevati k preprečevanju nastanka „vzporednihskupnosti“, ki so razdeljene (ali celo ločene) z jezikovnimi ovirami v določeni družbi. To ne velja le za migrante, temveč tudi za državljanke EU, ki se preselijo v tujino. Znanje jezikov olajšuje medkulturni dialog, saj krepi sposobnost

² Opredelitev socialne vključenosti in kohezije je prilagodil oddelek Združenih narodov za socialno politiko in razvoj <http://undesadspd.org/socialintegration/definition.aspx>.

³ glej http://www.coe.int/t/dg4/intercultural/concept_EN.asp#P30_3374

državljanov EU, da razumejo kulturo drugih Evropejcev (in migrantov) in tako prispevajo k evropskemu povezovanju.

Drugi splošni cilj STG je „spodbujanje mobilnosti delovne sile na enotnem trgu, zaposljivosti in rasti v Evropi“. Mobilnost je izraz, ki se nanaša na različne pojave: imigracija (*tujji državljani vstopajo v državo*), *izseljevanje* (državljan, ki zapusti državo), *vračanje migracij* (državljan, ki se vrača v državo) in *krožne migracije* (državljan, ki se giblje v obe smeri med državami) (Vandenbrande 2006:9). Ta cilj je tudi zelo splošen, vendar je razmeroma lažje opredeliti in meriti kot prvi. Opozoriti je treba, da je drugi splošni cilj v zadnjih 15 letih postal prevladujoč v razpravi EU o večjezičnosti. Od začetka 21. stoletja so bili govori EU o učenju tujih jezikov vse bolj povezani z doseganjem splošnih socialno-ekonomskih ciljev EU, kot so opredeljeni *v Lizbonski agendi 2000–2010 in agendi Evropa 2020* (Krzyzanowski in Wodak 2011)⁴.

To ne pomeni, da so bili kulturni ali kognitivni vidiki učenja jezikov zanemarjeni. Področje uporabe jezikovne politike EU se je razširilo. Znanje tujih jezikov se vse bolj obravnava kot oblika človeškega kapitala, ki lahko prinese gospodarske koristi posameznikom, podjetjem in gospodarstvu kot celoti. V komisiji Komisije "*Večjezičnost: prednost Evrope in skupna zaveza*" (Evropska komisija 2008) je na primer jezikovno znanje predstavljeno kot vrsta zmogljivosti, ki prispeva h gospodarski blaginji, prednost, ki povečuje konkurenčnost evropskih podjetij, in oblika človeškega kapitala, ki lahko pozitivno vpliva na zaposljivost državljanov. V sporočilu Komisije "*Nov strateški okvir za večjezičnost*" (Evropska komisija, 2005) je izboljšanje znanja tujih jezikov izrecno povezano z enim od osrednjih ciljev evropskega projekta, in sicer z doseganjem polnega gospodarskega povezovanja. Komisija v tem dokumentu trdi, da "za učinkovitost enotnega trga Unija potrebuje bolj mobilno delovno silo. Znanje in spretnosti v več jezikih povečujejo možnosti na trgu dela." V *sklepih Sveta o znanju jezikov za izboljšanje mobilnosti* (Svet Evropske unije 2010) so jezikovne kompetence opisane kot "ključni sestavni del konkurenčnega gospodarstva, temelječega na znanju. Znanje tujih jezikov je bistvena kompetenca za vse državljane EU, saj jim omogoča, da uživajo gospodarske in družbene koristi prostega gibanja v Uniji." V nedavnem sporočilu Komisije "*Ponovni razmislek o izobraževanju: vlaganje v spretnosti za izboljšanje socialno-ekonomskih rezultatov*" (Evropska komisija, 2012d) je znanje jezikov opisano kot "vse bolj pomembno za povečanje stopnje zaposljivosti in mobilnosti mladih"; poleg tega je "slabo znanje jezikov velika ovira za prosto gibanje delavcev. Podjetja potrebujejo tudi jezikovno znanje, ki je potrebno za delovanje na svetovnem trgu. Za takšnimi izjavami obstajajo utemeljeni ekonomski razlogi. To bo podrobneje obravnavano v naslednjem oddelku.

Tretji cilj STG se nanaša na upravljanje večjezične komunikacije v institucijah EU. Svet poziva Komisijo, naj posebno pozornost nameni zagotavljanju informacij v vseh uradnih jezikih in spodbujanju večjezičnosti na spletnih straneh Komisije. To priporočilo je v skladu z zgoraj navedenim priporočilom Evropskega parlamenta (2008), v katerem Parlament poudarja "potrebo po priznavanju enakosti med uradnimi jeziki EU v vseh vidikih javnega delovanja", in sklepe Sveta iz leta 2008 (2008a), v katerih je poudarjeno, da je treba "ohraniti jezikovno raznolikost Evrope in v celoti spoštovati enakopravnost med jeziki. Institucije EU bi morale imeti ključno vlogo pri uresničevanju teh ciljev." Poudarek v STG na vrednosti prevajanja in tolmačenja ter pomenu jezikovne industrije je delno

⁴ Lizbonska agenda je bil načrt, ki ga je razvila Evropska komisija, da bi EU postala „najbolj konkurenčno in dinamično, na znanju temelječe gospodarstvo na svetu, sposobno trajnostne gospodarske rasti z boljšimi in več delovnimi mesti ter večjo socialno kohezijo pred letom 2010“. Evropa 2020 je desetletna strategija za „pametno, trajnostno in vključujočo rast“ z boljšim usklajevanjem nacionalnih in evropskih politik.

povezan s podporo Sveta večjezičnosti v institucijah EU. EU je dejansko največji delodajalec prevajalcev in tolmačev na svetu.

1.2 Opredelitev stroškov, koristi in ustreznosti TGO

Na splošno je javna politika opredeljena kot "vrsta namerno skladnih odločitev ali dejavnosti, ki jih sprejmejo ali izvajajo različni javni in včasih zasebni akterji, katerih viri, institucionalne povezave in interesi se razlikujejo, da bi se na ciljno usmerjen način obravnaval problem, ki je po naravi politično opredeljen kot kolektiven. Ta skupina odločitev in dejavnosti povzroča formalizirane ukrepe, ki so bolj ali manj restriktivne narave in so pogosto namenjeni spreminjanju vedenja družbenih skupin (posameznikov), za katere se domneva, da so vzrok za kolektivni problem, ki ga je treba rešiti (ciljne skupine), ali ga lahko rešijo (ciljne skupine) v interesu družbene skupine, ki trpi zaradi negativnih učinkov zadevnega problema (končni upravičenci)" (Knoepfel idr. 2007:24).

Jezikovno politiko je mogoče opredeliti kot posebno vrsto javne politike, ki si na koncu prizadeva spremeniti jezikovno vedenje določene ciljne populacije (vier Grin 2003, Gazzola 2014 je v razpravi). Natančneje, jezikovna politika je niz ukrepov, ki jih na splošno sprejmejo država, regionalni in lokalni organi, da bi eksplicitno ali implicitno vplivali na korpus, status in pridobitev enega ali več jezikov. Kot je prikazano v prejšnjem poglavju, je mogoče nekatere ukrepe ali dejavnosti, predlagane v STG, obravnavati kot obliko načrtovanja statusa in pridobivanja. Na primer, namen spodbujanja vseživljenjskega učenja jezikov je spremeniti vedenje posameznikov s povečanjem njihovega jezikovnega znanja.

Ker sta vseživljenjsko učenje in prevajanje implicitno predstavljena kot sredstvo za doseganje drugih splošnih socialno-ekonomskih ciljev EU, bi bilo treba oceniti koristi in slabosti (ali „koristi“ in „stroške“) STG ter njegove porazdelitvene učinke v skladu s temi splošnimi cilji. Pred razpravo o tem, kako je mogoče opredeliti prednosti in slabosti TGO, je treba opozoriti na nekatere pomembne opredelitve.

Oblikovanje in izvajanje javnih politik sta pogosto predstavljena kot cikel (ali „cikel politike“), katerega faze je mogoče povzeti, kot sledi⁵:

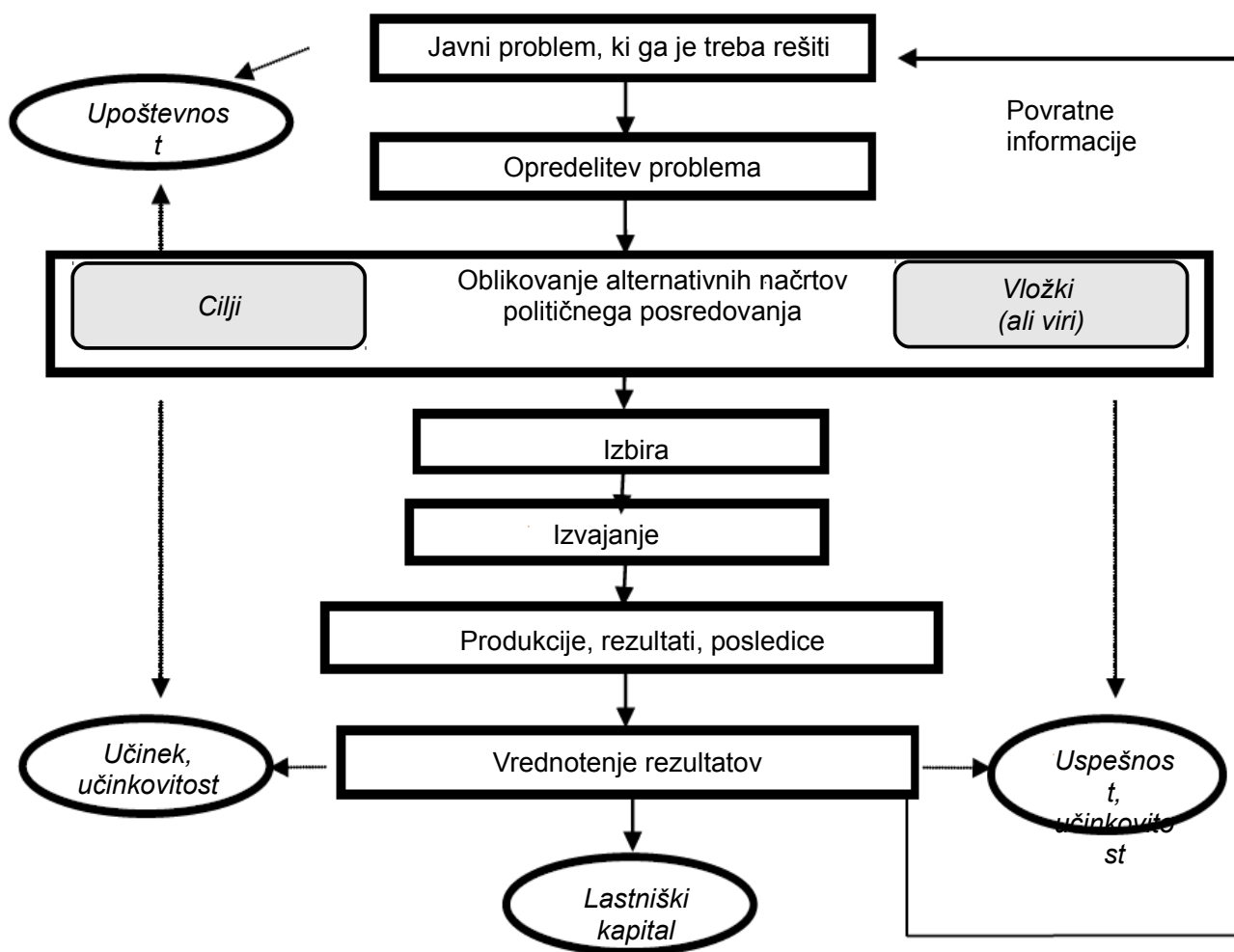
- a. pojav in dožemanje javnega problema, ki ga je treba rešiti (npr. pomanjkanje ustreznega jezikovnega znanja na trgu dela, jezikovne ovire, ki ovirajo mobilnost),
- b. razumevanje in opredelitev problema,
- c. oblikovanje in primerjava možnih rešitev ali alternativnih akcijskih načrtov (npr. alternativni načini spodbujanja jezikovnega usposabljanja odraslih),
- D. izbira rešitve,
- e. izvajanje,
- F. Izdelki in rezultati
- g. Ocena rezultatov
- h.(i) – (ponovni) pojav in dožemanje problema.

Ocena javne politike se izvaja na podlagi različnih meril. Najpomembnejša merila so: *ustreznost, uspešnost, učinkovitost* (pogosto se razlaga kot stroškovna učinkovitost v aplikativnih raziskavah) in *pravičnost*. **Ustreznost** se nanaša na oceno ustreznosti izrecnih ciljev politike glede na težave, ki naj bi jih obravnavala. Ocenjevanje **učinkovitosti** politike

⁵ glej Gazzola (2014: 53–54, sklicujoč se na Knoepfel idr. 2007) v razpravo.

pomeni pojasniti, v kolikšni meri so bili cilji doseženi. Ocena učinkovitosti zahteva poglobljen pregled ciljev, ki jih je treba doseči, analizo vzročno-posledičnih odnosov, ki povezujejo politiko in njene končne cilje ter merjenje rezultatov politike (glej spodaj). Ocena **učinkovitosti** (= uspešnost, v smislu stroškovne učinkovitosti) različnih politik pomeni povezovanje mobiliziranih virov z doseženimi rezultati. Pri analizi politike ocenjevanje **enakosti** vključuje ugotavljanje, kdo izgubi, kdo zmaga in (če je mogoče) koliko ter kako se stroški alternativnih politik delijo med posameznike in skupine.

Zato v analizi politike (npr. Just, HUETH in Schmitz 2004) ni posebne etične vsebine v tehničnem konceptu „pravice“, zato je mogoče pravičnost jezikovnih politik obravnavati v smislu porazdelitve učinkov alternativnih jezikovnih politik na zadevne akterje. Na sliki 1 so povzete glavne faze političnega cikla. Merila za ocenjevanje predstavljajo ovalni mehurčki.

Vir: Gazzola (2014a 53–54)

Slika 1: Merila za ocenjevanje in cikel politike

Vložki (ali viri) politike so opredeljeni kot vsi finančni, človeški, materialni, organizacijski in regulativni viri, zbrani za izvajanje intervencije. **Stroški** se izračunajo na podlagi uporabljenih sredstev. **Rezultati** politike so neposredni učinki politike, tj. tisto, kar se financira in doseže s sredstvi, dodeljenimi politiki. Z drugimi besedami, rezultati so vse, kar se doseže v zameno za javno porabo (nekateri konkretni primeri so predstavljenih naslednjih oddelkih). Rezultati (**ali rezultat ali posledice**) so končni učinki politike v smislu spremenljivk, na katere želimo vplivati (npr. spodbujanje zaposljivosti z učenjem

jezikov). V analizi stroškov in koristi je treba koristi (ali koristi) politike meriti v denarnem smislu. Kljub temu sta opredelitev in izračun koristi jezikovnih politik težka naloga zaradi metodoloških in epistemoloških težav zaradi kompleksne narave jezika, ki še zdaleč ni rešena (glej Grin 2003 za razpravo). Opozoriti je treba, da koristi jezikovnih politik niso omejene le **natržno** vrednost jezikov, ampak tudi na njihovo nedobro **ali simboličnovrednost (glej Grin and Vaillancourt 1997 za razpravo)**. Jezikovno znanje, pridobljeno v poklicnem usposabljanju, se lahko na primer uporablja na delovnem mestu in posameznikom prinese ekonomske koristi. Vendar pa lahko izboljšajo tudi medkulturni dialog med ljudmi različnih nacionalnih okolij. Pri ocenjevanju jezikovnih politik so **koristi** ali **koristi** opredeljene kot pozitivni učinki politike na akterje, ki jih politika neposredno zadeva. V nekaterih primerih se lahko takšna nadomestila količinsko opredelijo v denarnem smislu, kot so večje razlike v dohodku za dvojezične delavce, ki so zaključili jezikovno usposabljanje, v drugih primerih pa je treba uporabiti druge nedenarne merske enote. Pri ocenjevanju jezikovnih politik so zato potrebne poenostavitve (npr. „število brezposelnih, ki najdejo zaposlitev zaradi znanja jezikov, pridobljenega med poklicnim usposabljanjem“, in „odstotek državljanov EU, ki lahko razumejo uradne jezike EU“). Nekaj primerov bo predstavljenih v naslednjih oddelkih.

Model standardne ocene, predstavljen na sliki 1, pa se za TGO uporablja le do določene mere. SEM dejansko določa zelo splošne cilje na zelo različnih področjih politike, kot so trg dela, socialna vključenost in državljanstvo. Za oceno prednosti in slabosti STG na enem prednostnem področju bi morali oblikovalci politik natančneje opredeliti cilje in pojasniti logično verigo, ki povezuje vložena sredstva s pričakovanimi rezultati. To bi bilo seveda preveč specifično za resolucijo (Komisija), vendar ne za ločene izvedbene načrte. Poleg tega bi bilo treba koristi opredeliti in opredeliti z nizom kazalnikov rezultatov, še pomembneje pa je, da bi bilo treba zagotoviti ustrezne in zanesljive podatke. Po našem vedenju te informacije niso na voljo in kar je na voljo, zadostuje le za nekatere vidike TGO. Eden od možnih načinov za odpravo teh ovir je omejitev obsega analize in razlikovanje med oceno ustreznosti splošnih ciljev TGO in oceno učinkov ukrepov, ki jih je Komisija sprejela za izvajanje TGO.

To poročilo je sestavljeno iz dveh delov. Prvi del vsebuje splošno oceno ustreznosti TGO. Sodišče preučuje razmerje med cilji strategije in problemi, ki naj bi jih rešili STG. Taka ocena se izvaja glede na empirične in teoretične rezultate akademske literature s področja jezikovne ekonomije. V tem poročilu so predstavljene različne ugotovitve raziskav o prednostih in slabostih večjezičnosti v gospodarstvu, družbi in institucijah EU. Ti rezultati zagotavljajo splošno, čeprav omejeno sliko potreb jezikovne politike v sedanjem večjezičnem evropskem okolju. V zvezi s tem ocenjujemo ustreznost splošnih ciljev in priporočil STG, tj. ocenimo, ali so v STG predlagani cilji in ukrepi, ki so pomembni za reševanje nekaterih najpomembnejših jezikovnih težav v sedanjem večjezičnem evropskem okolju. Če politika ni pomembna, verjetno ne bo prinesla koristi družbi.

V drugem delu poročila se Sodišče osredotoča na ukrepe Komisije za izvajanje STG. Sodišče povzema dokaze, ki so na voljo za take ukrepe, in, kjer je mogoče, predstavi podatke o njihovih prednostih in slabostih, pri čemer uporabi preprost okvir, predstavljen na sliki 1. V tej razpravi so izpostavljeni cilji, ki bi lahko zahtevali dodatno podporo, ter vrsta podatkov in informacij, ki so potrebni za izboljšanje spremljanja izvajanja STG.

2 Večjezični evropski kontekst

Ključni rezultati:

- Znanje tujih jezikov na splošno prinaša posameznikom gospodarske koristi v smislu pozitivnih razlik v dohodku. Zelo dobro znanje jezikov je nagrajeno veliko več kot omejeno znanje jezikov. Angleščina ima nesporno gospodarsko vrednost na evropskem trgu dela, vendar ni edina prednost, v katero je treba vlagati; v nekaterih okoliščinah je znanje drugih jezikov mogoče bolje nagraditi. To poudarja pomen poučevanja več kot enega tujega jezika v izobraževalnih sistemih evropskih držav.
- Pozitivne stopnje socialne donosnosti pri poučevanju tujih jezikov kažejo, da je učenje jezikov dragocena naložba za družbo kot celoto.
- Čeprav je pomen znanja tujih jezikov za zaposljivost poudarjen v različnih dokumentih EU, empirični dokazi v podporo tej trditvi še vedno niso zadostni. Kljub temu znanje jezika(-ov) države gostiteljice pozitivno vpliva na dohodek migrantov iz dela in njihovo zaposljivost.
- Nekateri študije kažejo, da znanje jezikov prispeva k bruto domačemu proizvodu (BDP), vendar žal nobena od teh študij ne zadeva Evropske unije.
- Skupni uradni ali govorjeni jezik znatno poveča trgovinske tokove med državami.
- Jezikovna politika lahko vpliva na porazdelitev stroškov, ki jih imajo evropska inovativna podjetja za zaščito pravic intelektualne lastnine s patenti. To bi lahko sprožilo pomisleke glede pravičnosti glede osnutka evropskega patenta s centraliziranim učinkom.
- Učenje jezikov olajšuje mobilnost. Govorjenje jezika države povečuje verjetnost selitve v to državo za približno petkrat.
- Formula „Mati jezik plus dva tuja jezika“ ali spodbujanje enega samega jezika ne zadostujeta za spodbujanje mobilnosti znotraj Evrope in vključevanja v družbo države gostiteljice.
- Samo četrtnina evropskih državljanov pravi, da lahko govorijo vsaj dva tuja jezika. Ta odstotek je med letoma 2001 in 2012 ostal praktično nespremenjen. Velika večina Evropejcev ima osnovno ali srednjo raven v tujih jezikih. Pričakuje se, da se bo raven jezikovnega znanja v bližnji prihodnosti izboljšala, vendar le do neke mere.
- Samo 7 % državljanov EU je na zelo dobri ravni izjavilo, da lahko govorijo angleško kot tuji jezik. Srednje in osnovne ravni so veliko pogostejše. Kljub ogromnim naložbam v poučevanje angleščine v izobraževalni sistem dvojezičnost v bližnji prihodnosti ni pričakovana. Znanje angleščine ni univerzalna „osnovna kompetenca“ v Evropi.
- Potrebni so nadaljnji ukrepi za zmanjšanje napetosti med mobilnostjo in vključevanjem, tj. možnost učinkovitega učenja jezika pred odhodom v tujino in/ali takoj po prihodu v državo gostiteljico bi morala postati enostavnejša in cenejša.
- Če bi institucije EU sprejele enojezično politiko, ki temelji izključno na angleščini ali trijezičnem režimu na podlagi angleščine, francoščine in nemščine, bi velik odstotek državljanov EU izključile iz komuniciranja z EU. Delež izključenih oseb bi bil v južni in vzhodni Evropi zelo visok.
- Večjezičnost je še vedno najučinkovitejša jezikovna ureditev med alternativami, ki se običajno preučujejo v literaturi.

- Ekonomsko in socialno prikrajšani ljudje običajno manj verjetno govorijo tuje jezike, zato je bolj verjetno, da bodo prizadeti, če EU preneha uporabljati materni jezik ali jezik primarnega izobraževanja. Večjezičnost prispeva k socialni koheziji.
- Ne gre le za splošno zmanjšanje števila jezikov, ki bi privedlo do izključitve. Celotno zmanjšanje sedanjih področij uporabe uradnega jezika bi imelo podobne učinke.
- Stopnje jezikovne izključenosti, povezane z enojezično ali trijezično politiko, se bodo po brexitu povečale. To poudarja pomen večjezičnega pristopa za zunanje komuniciranje EU.

Trije splošni cilji, predstavljeni v prejšnjem oddelku, se nanašajo na tri medsebojno odvisne vidike evropskega večjezičnega okolja, in sicer na gospodarstvo, družbo in institucije EU. Cilj tega oddelka, ki ne želi biti izčrpen, je predstaviti nekatere pomembne rezultate akademskih raziskav na področju ekonomije, ki obravnavajo te teme. To je izhodišče za oddelek 4, kjer se ukrepi EU za izvajanje STG obravnavajo v okviru empiričnih dokazov, predstavljenih spodaj.

2.1 Večjezična ekonomija

Razmerje med jezikovnimi in ekonomskimi spremenljivkami je središče vse večjega števila akademskih publikacij o večjezičnosti (glej Gazzola et al. 2016 za podrobno bibliografijo, glej tudi Grin 2003 ter Zhang in Grenier 2013 za raziskave). Nekatera vprašanja, obravnavana v tem delu, so pomembna za TGO, saj pogosto opozarjajo na ekonomske argumente, ki podpirajo večjezičnost. Zato je koristno omeniti nekatere najpomembnejše rezultate na tem področju.

2.1.1 Jezikovno znanje kot oblika človeškega kapitala

Prva vrsta raziskav se osredotoča na oceno neto učinkov znanja drugega ali tujega jezika na dohodke posameznikov in njihov poklicni status. To pomeni oceno, ali znanje jezika, ki nima socialno-ekonomskega prevladujočega položaja v državi ali regiji (npr. španščina v Franciji), posameznikom prinaša gospodarske koristi. Druga vrsta raziskav se osredotoča na razmerje med dohodki priseljencev in njihovim jezikovnim znanjem v prevladujočem lokalnem jeziku (npr. nemščina za Turke v Nemčiji). V tej rubriki predstavljamo nekaj rezultatov prve študijske skupine. V oddelku 2.2 je obravnavan vpliv znanja jezikov na dohodke migrantov.

2.1.1.1 Razlike v dohodku

Jezikovno znanje je mogoče razumeti kot obliko človeškega kapitala, ki posameznikom prinaša gospodarske koristi, saj lahko vplivajo na njihovo produktivnost in s tem povečajo njihovo učinkovitost na delovnem mestu (npr. hitrejša nakupa ali prodaje in vzpostavljanje novih mrež). Take koristi se na splošno ocenjujejo z izračunom razlike v neto dohodku posameznikov, ki znajo določen jezik kot drugi ali tuji jezik, pri čemer so vse stvari enake (tj. ohranjanje konstante vseh drugih pomembnih spremenljivk). Ocene razlik v dohodku so na splošno rezultat ekonometrične analize velikih podatkovnih nizov. To omogoča nadzor drugih pomembnih socialno-ekonomskih spremenljivk, kot so delovne izkušnje, stopnja izobrazbe in zakonski stan anketirancev.

Malo študij obravnava razlike v dohodku, povezane z znanjem tujih jezikov v Evropi. Glavni razlog za to je pomanjkanje ustreznih in zanesljivih podatkov. V tem razdelku so predstavljeni nekateri rezultati za različne evropske države (ne nujno v EU). V tabeli 1 je prikazana razlika v neto dohodkih večjezičnih posameznikov v treh različnih jezikovnih

regijah Švice. Rezultati so ločeni po jeziku in stopnji znanja jezika, o kateri poročajo anketiranci. V francosko govorečem delu države na primer človek z zelo dobrim nemškim znanjem zasluži v povprečju 23,2 % več kot nekdo brez tega znanja, po drugi strani pa je vse enako. Razlike v dohodku, povezane z osnovno ali dobro stopnjo usposobljenosti, so nižje.

Jezik	Jezikovna regija	Stopnja mojstrstva		
		Osnovni	Dobro	Odlično
Nemščina	Francosko govoreči	10	12,4	23,2
	italofon	N.S.	N.S.	27,6
Francoščina	Nemško govoreči	N.S.	15,1	15,5
	italofon	N.S.	14,1	23,4
Angleščina	Francosko govoreči	N.S.	N.S.	N.S.
	Nemško govoreči	N.S.	19,4	25,1
	italofon	7	N.S.	29,3
n.s. = ni pomembno			vir: Nasmeh (1999, poglavje 8)	

Razpredelnica 1: razlike v dohodku v Švici (moški). Odstotni rezultati

Di Paolo in Tansel (2015) kažeta, da na turškem trgu dela znanje ruščine in angleščine kot tujih jezikov v povprečju prinaša pozitivno dohodkovno razliko za posameznike (20 % oziroma 10,7 %). Te razlike se povečujejo s stopnjo usposobljenosti. Pozitivno je plačano tudi znanje francoščine in nemščine, vendar v manjši meri (8,4 % oziroma 8,2 %). V Nemčiji dobro znanje angleščine prinaša približno 12-odstotno pozitivno razliko v dohodkih v okoliščinah, v katerih se uporabljajo takšna znanja in spretnosti (Stöhr, 2015); znanje drugih tujih jezikov je nagrajeno v nekaj specializiranih poklicih. V skladu z Williamsovimi ocenami je za uporabo drugega jezika na delovnem mestu značilna pozitivna razlika v dohodkih med 3 % in 5 % v različnih zahodnoevropskih državah (Williams, 2001). Angleščina je najbolj nagrajen jezik v 14 zahodnoevropskih državah, ki jih je študiral avtor, v nekaterih državah pa je plačana tudi uporaba nemščine, francoščine in italijanščine. Ginsburg and Prieto (2011) preučujeta učinke znanja tujih jezikov (in njihove uporabe na delovnem mestu) na dohodke posameznikov v Avstriji, na Danskem, Finskem, v Franciji, Nemčiji, Grčiji, Italiji, na Portugalskem in v Španiji. Rezultati so predstavljeni v preglednici 2. Raven nadzora ni določena. Rezultati kažejo, da je znanje angleškega jezika na trgu dela pozitivno nagrajeno v vseh pregledanih državah. V nekaterih državah je znanje francoščine in nemščine prav tako pozitivno nagrajeno in včasih celo več kot le znanje angleščine.

Država	Jezik		
	Angleščina	Francoščina	Nemščina
Avstrija	11	N.S.	/
Danska	21	N.S.	—11
Finska	23	N.S.	N.S.
Francija	29	/	46
Nemčija	26	N.S.	/
Grčija	15	24	N.S.
Italija	18	21	28
Portugalska	31	34	N.S.
Španija	39	49	N.S.
n.s. = ni pomembno	vir: Ginsburg in Prieto (2011:612)		

Razpredelnica 2: nagrade za jezikovno znanje v različnih evropskih državah. Odstotni rezultati

Študije, omenjene v tem oddelku, se v številnih pogledih razlikujejo. Nabori podatkov se razlikujejo tako glede kakovosti kot tudi za obravnavano obdobje. Avtorji so sprejeli različne strategije ocenjevanja, kar lahko pojasni, zakaj se dobljeni rezultati precej razlikujejo. Poleg tega avtor ali avtorji v nekaterih člankih preučujejo učinek jezikovnega znanja na dohodke posameznikov, medtem ko je v drugih dokumentih preučena spremenljivka uporaba jezika pri delu. Nazadnje, ni vedno mogoče preučiti vpliva različnih ravni znanja jezikov na dohodek. Kljubtem **pomanjkljivostim** sevse študije približujejo istim sklepom. Prvič, **razlike v dohodkih, povezane z jezikovnim znanjem, niso zanemarljive**. To pomeni, da je učenje tujih jezikov lahko dobra naložba za posameznike. Drugič, **zelo dobro znanje jezikov je nagrajeno bolj kot omejeno jezikovno znanje**. Ta rezultat ima očitne posledice za izobraževalno politiko. Tretjič, **angleščina ima nesporno gospodarsko vrednost na evropskem trgu dela, vendar ni edina jezikovna prednost, v katero se vlaga**; v nekaterih okoliščinah je znanje drugih jezikov mogoče bolje nagraditi kot angleščino. To poudarja pomen poučevanja več kot enega tujega jezika v izobraževalnih sistemih evropskih držav v skladu s formulo LM+2.

Omenjene empirične študije običajno obravnavajo le zahodnoevropske države in se osredotočajo na široko razširjene jezike, saj je na voljo več podatkov. Zato avtorji izračunajo ocene dohodkovnih razlik, ki ustrezajo jeziku, ki jih ljudje že poznajo (običajno zato, ker so se jih naučili v šoli), vendar **je malo znanega o ekonomski vrednosti jezikov, ki se (še) malo govorijo**.

2.1.1.2 Socialne stopnje vračanja

Učenje jezikov je lahko dragocena naložba ne le za posameznike, ampak tudi za družbo kot celoto. Namesto da bi iskali razlike v dohodkih za posameznike, zdaj preučujemo splošno raven. Na podlagi ocen za razlike v dohodkih posameznikov je mogoče izračunati socialno stopnjo donosa poučevanja tujih jezikov, tj. odstotek donosa enega evra, vloženega v poučevanje jezikov za družbo kot celoto. V tabeli 3 je prikazana socialna stopnja donosa za poučevanje jezikov v Švici, eni od redkih držav, v katerih so na voljo podatki.

Jezik	jezikovna regija		
	Francosko govoreči	Nemško govoreči	italofon
Nemščina	6,5 %	d. n.	21,5 %
Francoščina	d. n.	10 %	11,7 %
Angleščina	4,7 %	12,6 %	d. n.
n.a. = ni na voljo		vir: Nasmeh (1999:Poglavje 9)	

Razpredelnica 3: Socialna stopnja donosnosti poučevanja tujih jezikov v Švici (moški)

Na primer, donosnost vlaganja enega evra javnega denarja v nemško izobraževanje v italijansko govorečem delu Švice znaša 21,5 %, kar je precej veliko v primerjavi s povprečnim donosom netvegane finančnega kapitala in dolgoročnimi stroški izposojanja denarja na trgu. Žal nimamo podatkov o drugih evropskih državah. Vendar pa **taki podatki kažejo, da je poučevanje jezikov lahko dragocena naložba za družbo, ne le iz kulturnih razlogov, ampak tudi iz gospodarskega vidika.**

2.1.1.3 Zaposljivost

Čeprav je pomen znanja tujih jezikov za zaposljivost poudarjen v različnih dokumentih EU in v STG, je v **podporo tej trditvi še vedno malo empiričnih dokazov, razen predhodnih dokazov**, ki jih je predložilo Skupno raziskovalno središče Komisije (glej Araújo et al. 2015). Le malo člankov v akademski literaturi izrecno obravnava vprašanje vpliva jezikovnega znanja na zaposlovanje, ti prispevki pa na splošno preučujejo razmerje med spretnostmi v prevladujočem lokalnem jeziku in zaposlitvenimi možnostmi za priseljence (za pregled glej Gazzola idr. 2016).

V zgoraj navedeni študiji Araújo et al. (2015) avtorji ugotavljajo pozitiven in statistično pomemben vpliv znanja angleščine na zaposljivost v Nemčiji, Grčiji, Italiji, Latviji, Litvi, Luksemburgu, na Nizozemskem, Portugalskem in v Sloveniji. Učinek se meri z verjetnostjo zaposlitve in ne brezposelnosti za osebo, ki zna angleščino, v nasprotju z nekom brez tega znanja, vse druge stvari so enake. Na Cipru, v Španiji, na Finskem in Malti *znanje* angleščine (tj. zelo dobro znanje jezikov) pozitivno vpliva na zaposljivost. Poznavanje francoščine pozitivno vpliva na zaposljivost na Malti, v Nemčiji, na Danskem in v ruščini v Bolgariji, Latviji, Litvi in na Poljskem. Vendar avtorji ne predložijo nobene ocene obsega teh učinkov. Nedavna študija, ki jo je izvedel Generalni direktorat Evropske komisije za zaposlovanje, je bolje izpostavila jezikovno znanje, ki najbolj ustreza povpraševanju na trgu dela, s poudarkom na spletnih razpisih prostih delovnih mest (Beadle idr. 2015). Rezultati kažejo, da velik odstotek delodajalcev zahteva visoko raven znanja tujih jezikov.

V Švici, član večjezične delovne sile, to je francosko govorečih prebivalcev, ki poznajo nemško ali angleško, in maternih nemško govorečih govorcev, ki poznajo francoščino ali angleščino, je manj verjetno, da bodo odpuščeni kot enojezična oseba. V povprečju, ko se cena delovne sile zviša za 5 % (tj. delovna sila postane dražja), se enojezična zaposlena delovna sila zmanjša za 8,7 %, medtem ko se večjezična delovna sila zmanjša le za 3,7 % (Grin et al. 2009).

2.1.2 Prispevek jezikov k BDP in trgovini

Malo člankov obravnava prispevek jezikov k skupni dodani vrednosti, ki jo ustvari gospodarstvo, tj. k bruto domačemu proizvodu (BDP). **Znanje jezikov lahko prispeva k**

ustvarjanju dodane vrednosti, saj lahko poveča učinkovitost nabavnih, proizvodnih in prodajnih procesov. V Švici znanje tujih ali drugih jezikov (omejeno na angleščino, francoščino in nemščino) prispeva približno 10 % švicarskega BDP, pri čemer je polovica tega deleža angleščina (Grin, Sfreddo in Vaillancourt 2010). Ocene za Quebec znašajo približno 3 % deželnega BDP.

Na žalost podatki za države EU ne obstajajo. Nekatere študije pa so bile izvedene na regionalni ravni. Nedavno poročilo baskovske vlade v Španiji na primer kaže, da je gospodarski vpliv različnih dejavnosti, povezanih z baskovskim jezikom, mogoče oceniti na 4,2 % regionalnega BDP avtonomne skupnosti (Gobierno vasco 2016). Glej tudi Bane Mullarkey Ltd. (2009) za Galway Gaeltacht na Irskem.

Študija ELAN (CILT 2006) preučuje učinek pomanjkanja znanja tujih jezikov na izvoz evropskih podjetij, pri čemer se osredotoča na vzorec malih in srednjih podjetij (MSP). Podobna študija je bila izvedena za Katalonijo v Španiji (Hagen 2010). McCormick (2013) trdi, da obstaja na splošno pozitiven odnos med BDP države in povprečno ravno angleškega znanja prebivalstva. Raven znanja jezikov se meri z indeksom angleške strokovnosti (EPI), kazalnikom, ki ga je oblikovalo mednarodno izobraževalno podjetje Education First in populariziran v medijih. Vendar rezultati McCormicka temeljijo na preprosti statistični korelacijski analizi in ne kažejo nobenih dejanskih vzročnih učinkov med osebno zaščitno opremo in BDP. Poleg tega lahko uporabljeni podatki trpijo zaradi samoizbirne pristranskosti.

Posledice skupnega jezika o trgovini so preučevali v različnih člankih (glej med drugim Méliitz 2008, FIDRMUC in FIDRMUC 2015, Egger and Toubal 2016, Egger and Lassman 2016). **Na strukturo izmenjav lahko vpliva jezik na tri različne načine.** Države lahko delijo uradni jezik, kar na splošno kaže na prisotnost geopolitičnih povezav (npr. skupna kolonialna zgodovina). Lahko si delijo materni jezik v smislu, da ljudje, ki živijo v dveh različnih državah, govorijo isti jezik kot njihov materni jezik. To je mogoče razumeti kot kazalnik kulturne afinitete. Države si lahko delijo skupni govorjeni jezik, običajno jezik, ki se ga učijo kot tuji jezik, kar omogoča sporazumevanje med ljudmi različnih maternih jezikov. Rezultati kažejo, **daskupni jezik (uradni ali govorjen) v povprečju poveča trgovinske tokove za 44 %** (Egger and Lassmann 2012). Učinek skupnega govorjenega jezika je močnejši od učinka skupnega maternega jezika, vendar sta oba bistveno pozitivna (Egger and Lassman 2016). Fidrmuc and FIDRMUC (2015) kažeta, da je obsežno znanje jezikov v EU pomemben dejavnik za zunanjo trgovino, pri čemer ima posebno pomembno vlogo angleščina.

2.1.3 Jezikovna politika in inovacije

Učinek jezikov na industrijske inovacije je še vedno premalo raziskan. Z industrijskimi inovacijami želimo pomeniti tehnološke inovacije, zaščitene s pravicami intelektualne lastnine, kot so patenti, blagovne znamke in industrijski projekti. Čeprav nekatere študije obravnavajo vprašanje povezave med večjezičnostjo in ustvarjalnostjo ter s tem vprašanje inovativnosti prek ustvarjalnosti (Marsh and Hill 2009), se **članki, ki obravnavajo razmerje med jezikovno raznolikostjo in industrijskimi inovacijami, osredotočajo na učinke jezikovnih politik na inovacije (v nasprotju z jeziki samimi).**

Industrijske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine, so opredeljene kot nadpovprečno za pravice intelektualne lastnine na zaposlenega (vključno z avtorskimi pravicami). V EU panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine, prispevajo 26 % delovnih mest in 39 % BDP; samo patentno intenzivne industrijske panoge predstavljajo 13,9 % BDP EU in 10,3 % vseh delovnih mest

(EPO-OHIM 2013). Evropski patentni urad (EPO = EPO) s sedežem v Münchnu v Nemčiji je regionalni organ, ki izdaja patente in katerega naloga je, da v imenu 38 držav pogodbenic Evropske patentne konvencije (EPC) zahteva in obravnava evropske patentne prijave. Uradni jeziki EPU so angleščina, francoščina in nemščina. EPU podeljuje evropski patent, tj. „snop“ nacionalnih patentov, ki jih je treba nato potrditi v državah, ki jih določi imetnik patenta. Postopki potrjevanja vključujejo plačilo pristojbin za potrjevanje in podaljšanje ter v nekaterih primerih prevod celotnega patenta (ali njegovega dela, običajno zahtevkov) v enega od uradnih jezikov zadevne države. Večina člankov, ki obravnavajo jezike in evropski patentni sistem, zagotavlja oceno takih stroškov prevajanja po podelitvi ter razpravlja o njihovem vplivu na prijavo patenta in o številu držav, v katerih so evropski patenti potrjeni (glej Van Pottelsberghe in Mejer 2010, Van Pottelsberghe in François 2009, Harhoff, Hoisl et al. 2009). Rezultati kažejo, **da bo zmanjšanje stroškov prevajanja po izdaji verjetno pozitivno vplivalo na število registriranih prošenj.** Gazzola (2014a, 2015) preučuje razlike v stroških prevajanja pred izdajo za evropske prijavitelje, ki so pri EPU vložili prijavo za patent. Rezultati kažejo, **da so skupni stroški dostopa do patentnih postopkov za evropske prijavitelje, katerih prvi jezik ni angleščina, francoščina ali nemščina, vsaj 27 % višji od stroškov, ki jih nosijo angleški, francoski ali nemški prijavitelji.**

EPU ni del institucij ali organov EU in TGO ne obravnava vprašanja pravic intelektualne lastnine. Vendar so tehnološke inovacije na različne načine povezane z jezikovno politiko EU. Predstavniki EU so leta 2012 dosegli dogovor o uvedbi enotnega evropskega patenta – ali „**evropskega patenta z enotnim učinkom**“ -. Enotni patent je evropski patent, ki ga EPU podeli v skladu s pravili in postopki CEB (Evropska patentna konvencija), ki ima na zahtevo imetnika patenta enotni učinek na ozemljeudeležencev enotnega patentnega sistema. EU trenutno ratificira sporazum o ustanovitvi evropskega sodišča za patente. Poleg tega še vedno ni jasno, kako bo imel izid referendum o postopku ratifikacije, ki je potekal 23. junija 2016 v Združenem kraljestvu. Zadostuje ugotovitev, da trenutno veljavni predpisi določajo, da bo enotni patent podeljen v enem jeziku med angleščino, francoščino in nemščino ter da prevod zahtevkov v druga dva jezika ne bo potreben (Svet Evropske unije 2012). Kljub temu dodaja, da zauveljavitev patenta nipotrebennoben dodatni prevod⁶. **Jezikovna ureditev enotnega patenta bo zato zmanjšala stroške prevajanja po izdaji, vendar ne bo spremenila obstoječih razlik med evropskimi prijavitelji v primerjavi s stroški prevajanja, ki so obstajali pred dodelitvijo.** Stroške prevajanja patentne prijave v enega od delovnih jezikov EPU bi bilo treba dejansko povrniti le v okviru fiksne zgornje meje in samo za nekatere kategorije prijaviteljev. Strojno prevajanje lahko prispeva k zmanjšanju stroškov patentnih informacij, vendar le do določene mere. Učinka enotnega patenta na inovacijske dejavnosti še ni mogoče oceniti (za razpravo o pričakovanih stroških in koristih evropskega patenta z enotnim učinkom glej Danguy in Van Pottelsberghe de la Potterie 2011). Vendar je treba opozoriti, da lahko **izbira glede števila delovnih jezikov institucij, organov ali agencij EU in s tem povezanih ureditev prevajanja vpliva na porazdelitev stroškov, ki jih imajo evropska inovativna podjetja za zaščito njihovih pravic intelektualne lastnine. To lahko povzroči težave z lastniškim kapitalom.** Tega ne bi smeli spregledati v splošni jezikovni politiki EU.

⁶ V prehodnem obdobju 12 let je celoten prevod patentnih zahtev v angleščino, če je jezik postopka pred EPU francoščina ali nemščina, ali v enega od uradnih jezikov držav članic, ki je uradni jezik Unije, jezik postopka pred EPU angleščina. Italija in Španija sta se odločili za umik iz enotnega patenta, ker sta menili, da je ureditev prevajanja diskriminatorna. Septembra 2015 se je Italija končno odločila, da začne postopke za pridružitve predlaganemu enotnemu patentu. Ta sklep je bil sprejet na podlagi odločbe Sodišča Evropske unije o zavrnitvi tožbe Španije zoper uredbe o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju uvedbe enotnega patentnega varstva (sodba Sodišča z dne 12. julija 2013 v zadevi Španija proti Parlamentu in Svetu, C-146/13, in Španija proti Svetu, C-147/13).

2.2 Večjezično podjetje

Svet v točki 3 SEM poziva države članice, naj vlagajo v poučevanje tujih jezikov za spodbujanje mobilnosti delovne sile na enotnem trgu. Za to priporočilo obstajajo močni gospodarski razlogi. Neoklasična ekonomska teorija kaže, da mobilnost proizvodnih dejavnikov (delo in kapital) izboljšuje gospodarsko učinkovitost. Čeprav lahko mobilnost delovne sile zmanjša razlike v stopnjah brezposelnosti med regijami, je enaka mejni produktivnosti dela, s čimer se izboljša učinkovitost nadomestila. Vendar je **mobilnost delovne sile v EU še vedno omejen pojav**. Po uradnih podatkih "približno 2 % delovno sposobnih državljanov v eni od 27 držav članic EU trenutno živi in dela v drugi državi članici. V primerjavi s tem je delež državljanov tretjih držav, ki prebivajo v EU, skoraj dvakrat večji" (Evropska komisija, 2007 3). Nedavni podatki ne kažejo pomembnih sprememb. 1. januarja 2015 je v eni od držav članic EU živel 15,3 milijona ljudi z državljanstvom druge države članice EU (to je približno 3 % celotnega prebivalstva EU)⁷. Poleg potrebe po učenju novega jezika obstajajo različni dejavniki, ki odvrtaajo od mednarodne mobilnosti. Med drugim moramo omeniti osebne razloge, kot so strah pred izgubo družinskih vezi, upravne in institucionalne ovire, kot so razlike v davčnih sistemih in težave pri vzajemnem priznavanju poklicnih kvalifikacij (glej Vandenbrande 2006: 24 za pregled).

Spodbujanje učenja tujih jezikov ni pomembno le za olajšanje mobilnosti; prav tako lahko prispeva k vključevanju mobilnih ljudi v družbo države gostiteljice. Ponudniki osnovnih storitev (zdravje, šola, lokalni organi in sodišča) „morajo vedno pogosteje komunicirati z ljudmi, ki govorijo druge jezike, medtem ko njihovo osebje ni usposobljeno za delo v drugih jezikih kot v maternem jeziku in nimajo medkulturnih spretnosti“ (Evropska komisija 2008c:21). Eden od izzivov, s katerimi se danes soočajo evropske države, je dejansko spodbujanje mobilnosti ljudi (npr. delavcev, študentov in raziskovalcev) in hkrati zagotavljanje prostora za jezikovne potrebe novincev, da se prepreči izključenost in nastanek ločenih skupnosti (Grin idr. 2014). **Zato se postavlja vprašanje, ali lahko formula LM+2 prispeva k doseganju dveh navidez nasprotujočih si socialno-ekonomskih ciljev EU, in sicer spodbujanja mobilnosti znotraj EU ter spodbujanja vključevanja in socialne kohezije.** Poglobljena razprava o tem vprašanju bi presegla meje tega dokumenta⁸. Kljub temu je koristno izpostaviti nekatere osrednje točke in predstaviti nekatere podatke.

2.2.1 Mobilnost, vključevanje in formula „Mati jezik +2“

Empirični dokazi podpirajo trditev, da učenje jezikov olajšuje mobilnost. **Govorjenje jezika države povečuje verjetnost selitve v to državo skoraj petkrat** (Aparicio Fenoll and Kuehn 2016). Učenje jezikov med obveznim izobraževanjem zmanjšuje stroške selitve za posameznike, zlasti za mlade. Razvijanje znanj in spretnosti v uradnem jeziku države gostiteljice olajša vključevanje novih udeležencev (glej naslednji oddelek). Vendar **niti formula LM+2 niti spodbujanje enega samega jezika ne zadostujeta za doseg tega cilja in verjetno ne bosta zadostovala v bližnji prihodnosti**. Prvič, le manjšina Evropejcev govori tuje jezike. Drugič, učinkovitost izobraževalnih sistemov pri poučevanju tujih jezikov je treba še izboljšati. Tretjič, in še bolj bistveno, niti formula LM+2 niti

7 Glej http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics&oldid=292846

8 Študija različnih strategij za usklajevanje vključevanja in mobilnosti je trenutno predmet projekta, ki ga sofinancira MIME EU „Mobilnost in vključevanje v večjezično Evropo“ (2014–2018). Glej www.mime-project.org

spodbujanje enega samega jezika ne zadostujeta za reševanje problema nepredvidljivosti možnosti za premikanje posameznikov. Ta razdelek obravnava ta vprašanja.

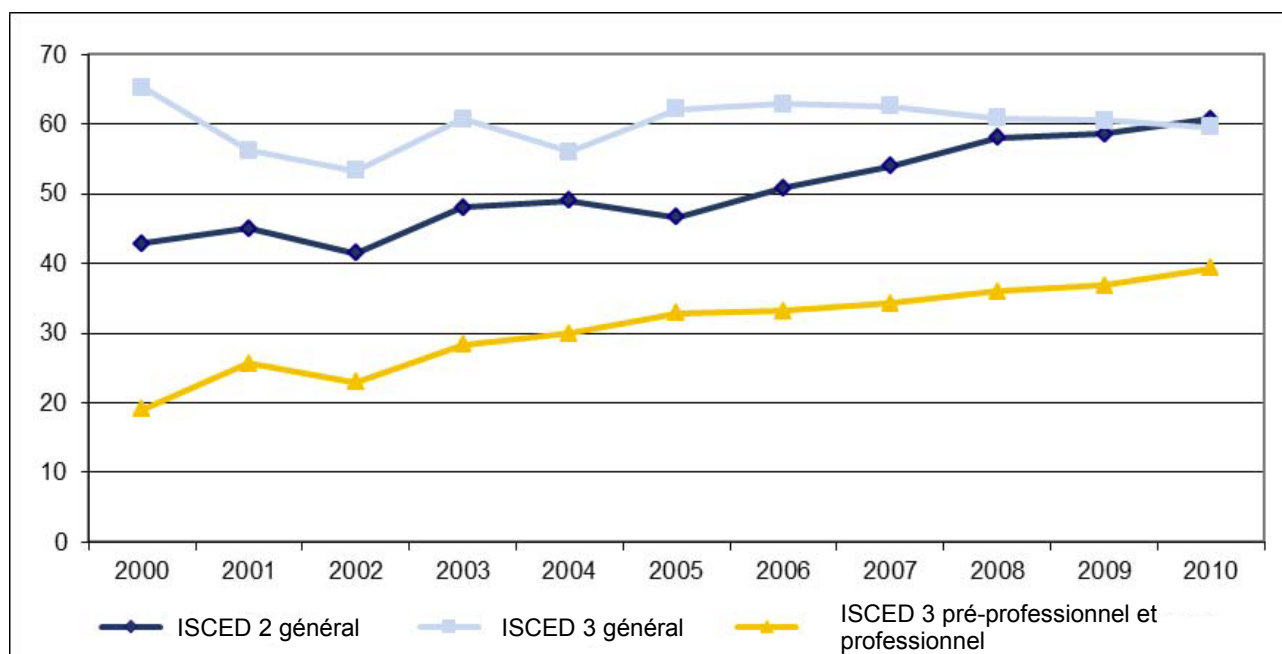
V preglednici 4 je prikazan odstotek državljanov EU, starih najmanj 15 let, ki trdijo, da se lahko pogovarjajo v vsaj dveh jezikih, ki niso njihov materni jezik. Podatki so bili objavljeni v letih 200(1), 2006 in 2012 v različnih valovih raziskave Eurobarometra. Zaradi številnih širitev se je število držav članic spremenilo. Da bi omogočili medčasovno primerjavo, so v preglednici 4 predstavljeni rezultati za leti 2006 in 2012, ki se nanašajo na Evropsko unijo s 15 oziroma 25.

Iztabele 4 je razvidno, da **le četrtnina evropskih državljanov poroča, da lahko govori z vsaj dvema jezikoma, ta odstotek pa je med letoma 2001 in 2012 ostal skoraj nespremenjen. To ni presenetljivo**, saj reforme izobraževanja trajajo desetletja, da pokažejo svoj učinek. Poleg tega so podatki iz različnih valov raziskave Eurobarometra primerljivi le do določene mere (glej Ó Riagáin 2015) in v ocenah moramo dopustiti določeno stopnjo napake.

EU	Val raziskave Eurobarometra		
	2001	2006	2012
EU-15	26	26	25
EU-25	d. n.	28	26
EU-27	d. n.	d. n.	25
n.a. = ni na voljo	vir: tabela, ki jo pripravi avtor		

Razpredelnica 4: Evropski državljani izjavljajo, da se lahko pogovarjajo v vsaj dveh jezikih, ki niso njihov materni jezik. Odstotni rezultati

Razmere se bodo v prihodnosti izboljšale, vendar se ne bodo korenito spremenile. Podatki iz tretjega vala raziskave Eurobarometra (Evropska komisija 2012a) kažejo, da je pri mladih, zlasti tistih, starih od 15 do 24 let, bolj verjetno, da obvladajo dva tuja jezika (37 %) kot pri tistih, starejših od 55 let (17 %). Delež učencev, ki se učijo vsaj dveh tujih jezikov, se povečuje. Delež učencev na začetku srednješolskega izobraževanja (stopnja ISCED 3) v EU, ki se učijo vsaj dva tuja jezika, ostaja razmeroma nespremenjen, kot je prikazano nasliki 2.

Slika 2: odstotek učencev, ki se učijo vsaj dveh tujih jezikov v EU, 2000–2010 (vir: Evropska komisija, 2012c:39)

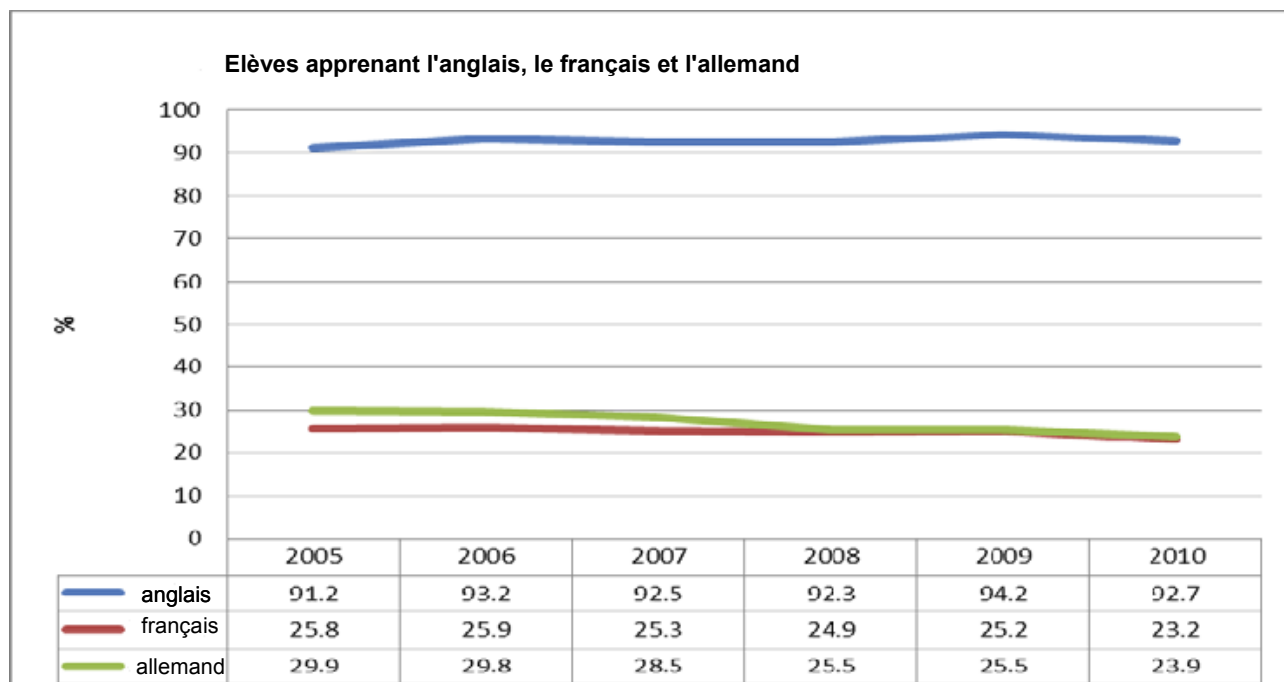
Nedavni podatki potrjujejo, da je delež učencev, ki se učijo dva ali več tujih jezikov na splošni ravni ISCED 3 v EU-28, med letoma 2009 in 2014 ostal skoraj nespremenjen (Eurostat 2016). Treba je opozoriti, da je ISCED = ISCED mednarodna standardna klasifikacija izobrazbe (glej Prilogo 6.1 in Prilogo 6.2).

Vendar pa **učenje jezikov v obveznem izobraževanju samo po sebi ne zagotavlja, da se jih večina učencev dobro nauči**. Dobro znano je, da jezikovno znanje ni dihotomična spremenljivka (npr.: Vem/ne vem) ampak zapleten kontinuum, in da je vsaka spretnost podvržena zastarelosti, če se ne uporablja dovolj. V nekaterih okoliščinah lahko zadostuje osnovna raven znanja (tj. možnost naročanja obroka v tujini), vendar je v mnogih drugih okoliščinah potrebno dobro ali celo zelo dobro znanje jezikov (in nagrajeno na trgu dela, glej oddelek 2.1.1 zgoraj). Podatki Eurobarometra iz leta 2012 kažejo, da se raven nadzora med državljani zelo razlikuje. **Velika večina anketirancev poroča, da imajo osnovno ali srednjo raven znanja jezika**. Na primer, od tistih, ki pravijo, da imajo vsaj malo angleščine, le 20 % meni, da je njihova raven „zelo dobra“. **Stopnja jezikovnega znanja se v bližnji prihodnosti ne bo izboljšala**. Rezultati prve evropske raziskave o jezikovnih kompetencah (Evropska komisija 2012b) so pokazali, da je "rezultat učenja tujih jezikov v Evropi slab: samo štirje od desetih študentov dosežejo raven „neodvisnega uporabnika“ v prvem tujem jeziku, kar ustreza zmožnosti preprostega pogovora. Četrtnina je dosegla to raven v drugem tujem jeziku. Preveč učencev – 14 % za prvi jezik in 20 % za drugega – ne doseže ravni "osnovnega uporabnika", kar pomeni, da ne morejo uporabljati zelo preprostega jezika, tudi s pomočjo" (Evropska komisija, 2012 d:1). Empirični dokazi kažejo, da **formula LM+2 za večino Evropejcev še vedno ni resničnost**. Čeprav je bil v zadnjih dveh desetletjih dosežen znaten in spodbuden napredek v izobraževalnih sistemih, **je še vedno veliko možnosti za napredek**.

Čeprav je večina Evropejcev (ali vsaj mlajše generacije) tekoče govorila vsaj dva tuja jezika, **LM+2 verjetno ni najboljša jezikovna politika za spodbujanje mobilnosti in vključevanja hkrati, razen če jih spremljajo drugi ukrepi jezikovne politike**. Bistvo

problema je naslednje: Nihče ne more predvideti, kakšno jezikovno znanje bo potrebno v svojem prihodnjem življenju, in ni zagotovila, da bodo tuji jeziki, ki jih učenci poučujejo med obveznim izobraževanjem, točno to, kar bodo potrebovali, ko se bodo odločili za selitev v tujino v svojem odraslem življenju. Poleg tega se lahko ljudje večkrat preselijo v svoje življenje za različne časovne intervale (npr. nekaj mesecev ali let) in v različne države. Obseg jezikovnega znanja, ki se zahteva za posameznika, torej ni vnaprej znan.

Eden od možnih odzivov posameznikov (ali družin študentov) za reševanje tega problema je vlaganje v učenje široko govornega jezika, ki se lahko uporablja kot osebni jezik v različnih državah. V Evropi to vlogo večinoma, vendar ne izključno, igra angleščina. Angleščina je pravzaprav tuji jezik, ki ga najpogosteje govorijo evropski državljani. Kljub temu podatki kažejo, da angleščina še ni dosegla statusa osnovne usposobljenosti v Evropi. Po podatkih, objavljenih leta 2012 v raziskavi Eurobarometra, 38 % Evropejcev v EU-27 govori angleško kot tuji jezik, stopnja dosežene usposobljenosti pa je srednje ali nizka. **Samo 7 % državljanov EU je na zelo dobri ravni izjavilo, da lahko govorijo angleško kot tuji jezik. Srednja in osnovna raven sta pogostejši (17 % oziroma 12 %).** Z drugimi besedami, odstotek državljanov EU, ki so materni govorci angleščine ali ga tekoče govorijo, ne presega 21 % prebivalstva. V zvezi s tem obstajajo velike razlike med državami EU (glej Prilogo 6.3). Razmere se bodo v prihodnosti spremenile, vendar le do določene mere. Leta 2014 se je skoraj 80 % osnovnošolskih otrok v EU-28 učilo angleščine kot tujega jezika (Eurostat 2016). Slika 3 kaže, da se več kot 90 % učencev uči angleščine na višjem sekundarnem izobraževanju ISCED/ISCED 3.

Slika 3: odstotek učencev, ki se učijo angleščine, francoščine in nemščine na stopnji ISCED/ISCED 3 (splošno višje sekundarno izobraževanje = srednja šola), 2005–2010, vir: Evropska komisija (2012 c: 40)

Leta 2014 je ta odstotek znašal 94,1 % (Eurostat 2016). To pa ne pomeni, da je večina študentov, ki študirajo angleščino, zapustila, da bi postala pristojna. Rezultati prve

evropske raziskave o znanju jezikov (Evropska komisija 2012 b) kažejo, da le 28 % študentov, ki študirajo angleščino v zadnjem letu nižjega sekundarnega izobraževanja (= kolegij, ISCED/ISCED 2) ali v drugem letniku višjega sekundarnega izobraževanja (= srednja šola, ISCED/ISCED 3), doseže raven B2 skupnega evropskega referenčnega okvira za jezike (CEFR). **Kljub ogromnim naložbam v poučevanje angleščine v izobraževalnem sistemu dvojezičnost v bližnji prihodnosti ni pričakovana. Zato še vedno ni skupnega jezika, ki bi se široko govoril na dobri ravni ali ga izkusila velika večina evropskih državljanov.**

Kot je navedeno na začetku tega oddelka, znanje uradnega jezika države povečuje verjetnost selitve v to državo. Zato je za jezikovne politike, katerih cilj je spodbujanje angleščine kot golega jezika v Evropi, načeloma bolj verjetno, da bodo spodbujale mobilnost v angleško govoreče države kot za druge Evropejce. Posledice te asimetrije za evropski trg dela še niso bile podrobno preučene⁹.

Vendar je treba omeniti, da vključitev ne bi bila nujno lažja, če bi vsi Evropejci imeli skupen drugi jezik. Znano je, da komunikacija ne zajema zgolj prenosa informacij. Angleščina je lahko koristna za dostop do visokošolskih programov v velikih mestih, kot sta Milano ali Berlin, in morda za iskanje dela v bankah ali IT podjetjih s sedežem v teh mestih. Vendar to verjetno ne zadostuje za popolno vključitev v družbo, kjer sta italijanščina in nemščina še vedno prevladujoča lokalna jezika. Dokler se jezikovno znanje v danem trenutku lahko obravnava kot zaloga človeškega kapitala, se jeziki uporabljajo v različnih posebnih okoliščinah, v nekaterih okoliščinah pa so nekateri jeziki bolj koristni in/ali primernejši od drugih. Tudi če oseba izjavi znanje določenega tujega jezika, to ne pomeni, da pogosto uporablja (ali je navdušen za uporabo) ta jezik aktivno ali pasivno. Na primer, ljudje, ki živijo v velikih mestih na celini, imajo lahko v povprečju dobro znanje angleščine, vendar niso nujno pripravljeni preiti na angleščino, kadar je prisoten tuji kolega ali prijatelj. Te izbire vsaj a priori ne bi smeli razlagati kot šovinistični nacionalizem. Prednost interakcij v prevladujočem lokalnem jeziku je lahko posledica legitimnih razlogov, kot je potreba po občutku „doma“ ali želja po izogibanju ali zmanjšanju jezikovne negotovosti. Mobilnost pomeni, da so interakcije s tujci na delovnem mestu in v zasebnem življenju pogostejše. To pa povečuje število in pogostost situacij, v katerih bi bila potrebna uporaba osebnega jezika. Toda ljudje niso nujno pripravljeni sprejeti te spremembe. Eden od možnih negativnih učinkov (ali „stroškov“ v zelo splošnem smislu) bi lahko bil nastanek „vzporednih družb“, v katerih lokalno prebivalstvo in tujci (ali izseljenci) živijo v ločenih skupnostih in mrežah. V nekaterih primerih, zlasti v visokem šolstvu, se to že dogaja¹⁰.

Zato niti LM+2 niti angleščina sama ne moreta rešiti napetosti med mobilnostjo in vključevanjem. Seveda so lahko del rešitve, vendar je treba izvajati druge oblike jezikovne politike. **Učenje jezikov na zahtevo bi moralo na primer postati lažje in predvsem cenejše.** Z učenjem jezikov „na zahtevo“ pomenimo možnost dejanskega učenja jezika pred odhodom v tujino in/ali takoj po prihodu v državo gostiteljico. Koristen primer je spletna jezikovna podpora (OLS), ki jo je Evropska komisija oblikovala za študente Erasmus¹¹. **Eden od izzivov za EU v prihodnjih letih je oblikovanje jezikovnih politik,**

⁹ Za splošno razpravo o tej temi na svetovni ravni glej Van Parijs (2000).

¹⁰ Na primer, vidimo pojavnost interakcije med nacionalnimi in mednarodnimi študenti, ki študirajo v angleščini zunaj Združenega kraljestva ali Irske (Priegnitz 2014).

¹¹ Da bi na primer dosegli raven znanja angleščine, ki je enaka ravni B2 skupnega evropskega referenčnega okvira, povprečni učenec potrebuje približno 500–600 ur vodenega učenja na začetni ravni. To pomeni, da se 20 ur tedensko posveti učenju jezikov skoraj 30 tednov (ali 7,5 meseca) (vir: <https://support.cambridgeenglish.org/hc/en-gb/articles/202838506-Guided-learning-hours>). Jasno je, da

ki bodo po eni strani omogočile izkoriščanje prednosti mobilnosti, po drugi strani pa zmanjšale negativne učinke mobilnosti na vključevanje (Grin idr. 2014). K tej točki v oddelku 3 se bomo vrnili in pokazali, kako Komisija obravnava to vprašanje.

2.2.2 Vključevanje migrantov

Vprašanje znanja jezikov migrantov je v Evropi postalo zelo obravnavano vprašanje. Številne države EU zahtevajo, da neevropski državljani pridobijo ali preizkusijo svoje jezikovno znanje v uradnem jeziku države gostiteljice, da bi pridobili dovoljenje za prebivanje ali državljanstvo (glej Pulinx, Van Avermaet in Extramiana 2014). Znanje lokalnega jezika se pogosto obravnava kot pogoj za socialno in gospodarsko povezovanje. Empirični dokazi podpirajo to stališče, čeprav mnogi poudarjajo, da je znanje jezika nujen (vendar ne zadosten) pogoj za integracijo. Na splošno znanje **jezika (ali jezikov) države gostiteljice pozitivno vpliva na prihodke migrantov od dela v razponu od 5 % do 35 %** (glej Adserà in Pytlíková, 2016; za pregled glej tudi Chiswick in Miller, 2014, npr. 27 % v Španiji (Budria in Swedberg 2012), 7,3 % v Nemčiji (Dustmann 1994) in 21 % do 23 % v Združenem kraljestvu (Dustmann in Fabbri 2003). Znanje uradnega jezika **pozitivno vpliva na zaposljivost priseljencev** (glej Aldashev idr. 2009 za Nemčijo, Leslie in Lindley 2001 za Združeno kraljestvo in Rendon 2007 za Katalonijo). V različnih državah EU je bolj verjetno, da bodo migranti iz tretjih držav, ki prijavijo dobro ali zelo dobro znanje v uradnem jeziku države gostiteljice, zaposleni kot tisti, ki poročajo, da ne poznajo lokalnega jezika ali le na ustrezni ravni (Gazzola 2016, prihaja). Povezano vprašanje se nanaša na učinke pomanjkanja znanja jezikov na izobraževalno uspešnost otrok migrantov. **Študenti s priseljenkim ozadjem dosegajo dosledno slabše rezultate kot nacionalni študenti**. Nezagledano znanje jezika poučevanja se pogosto navaja kot eden od razlogov (čeprav ni nujno najpomembnejši) za ta rezultat (Evropska komisija 2008b). Pojav migracij se je v zadnjih letih povečal. Leta 2009 je na primer 9,3 % 15-letnikov pripadalo priseljenkim družinam v EU, približno polovica študentov migrantskega izvora pa govori jezik, ki se razlikuje od jezika poučevanja doma (Evropska komisija 2012d 13).

2.3 Večjezične institucije

Tretji splošni cilj, opredeljen v STG, je spodbujanje učinkovitega in vključujočega načina upravljanja večjezične komunikacije v nadvladani demokraciji. Institucionalna jezikovna politika EU (ali „jezikovni režim“) temelji na formalni enakosti med 24 uradnimi in delovnimi jeziki¹². Ta izbira je privedla do intenzivne razprave o njenih stroških, prednostih in slabostih. Jezikovno ureditev EU so preučevali različni avtorji in akademiki, te literature pa tukaj ni mogoče predstaviti. Vendar je koristno poročati o nekaterih številkah, ki temeljijo na uradnih podatkih. Razpoložljivost podatkov o znanju evropskih jezikov v raziskavah Eurobarometra (2001, 2006 in 2012) in v dveh valovih raziskave AES o izobraževanju odraslih, ki jo je Eurostat objavil leta 2011 in 2013, je raziskovalcem omogočila objavo različnih empiričnih člankov o učinkovitosti jezikovne ureditve EU.

2.3.1 Učinkovitost in pravičnost jezikovne ureditve EU

V literaturi se učinkovitost jezikovne ureditve EU, vsaj v zvezi z zunanjim komuniciranjem,

lahko na čas, ki je potreben za dosego določene ravni jezikovnega znanja, vplivajo številni dejavniki (npr. starost, individualni talent, afiniteta med ciljnim jezikom in maternim jezikom učenca itd.). Vendar ta preprost primer kaže, da bi lahko podpora intenzivnemu učenju jezikov pred odhodom v tujino (npr. tri mesece) in takoj po preselitvi (npr. 4,5 meseca ali celo manj, če življenje v tujini pospeši učni proces) dolgoročno pozitivno vplivala na vključevanje novih priseljencev.

12 Za opis jezikovne ureditve EU glej med drugim Phillipson (2003), Ammon (2015:730–833), Hanf et al. (2010:81–162), Van des Jeught(2015).

običajno meri s kazalnikom, imenovanim stopnja jezikovne izključenosti (= jezikovna izguba volilne pravice = DR), kazalnikom, ki sta ga uvedla Ginsburgh in Weber (2005). Stopnjaizključenosti je opredeljena kot odstotek državljanov ali prebivalcev, ki ne govorijo nobenega uradnega jezika kot materni jezik ali tuji jezik. Ta odstotek je enak deležu državljanov (ali prebivalcev), ki ne morejo vključiti uradnih dokumentov EU – npr. predpisov, vsebine plenarnih zasedanj Evropskega parlamenta, ki se pošiljajo prek interneta, in spletnih strani institucij EU – razen če najdejo druge rešitve, kot je plačevanje prevajalca ali tolmača ali prositi prijatelja ali sorodnika za pomoč. Nižja kot je stopnjaizključenosti, večja je učinkovitost jezikovne ureditve. Jasno je, da je stopnja izključenosti približen kazalnik možnega sodelovanja državljanov v dejavnostih EU, saj temelji na poenostavljenem pogledu jezika kot sredstva za posredovanje informacij. Čeprav je dobro znano, da vrednost, povezana z jeziki, močno presega njihovo zgolj komunikacijsko vrednost, ima stopnja izključitve nesporno prednost, da je merljiva in primerljiva. To je empirična podlaga za javno razpravo o jezikovni ureditvi EU.

Avtorji uporabljajo različne stopnje izključitve jezikov. Najpreprostejša opredelitev je odstotek državljanov, ki ne govorijo uradnega jezika. Ta kazalnik se imenuje **absolutna stopnjaizključitvedajatev** (ADR = TAED) in zagotavlja prvi približek odstotka populacije, ki je potencialno izključena iz komunikacije z institucijami EU. Včasih je absolutna stopnjaizključenosti opredeljena kot odstotek prebivalstva, ki ne govori nobenega od uradnih jezikov ali govori le enega od njih na osnovni ravni. Za sklicevanje na to alternativno opredelitev uporabljamo kratico ADR. Vendar pa bi bilo tvegano primerjati materno govorce jezika z ljudmi, ki poročajo le o pošteni ali vmesni ravni znanja jezika. Zato so akademiki razvili druge opredelitve stopnjeizključitve pravic, ki upoštevajo razlike v znanju jezika. RDR = **relativnastopnja izgube volilne pravice**, na primer, je opredeljena kot odstotek državljanov, ki niso niti materni govorci vsaj enega uradnega jezika niti ga ne govorijo na ustrezni ravni¹³. Relativna stopnjaizključenosti odraža idejo, da raven znanja osnovnega ali srednjega tujega jezika ne zadostuje za sodelovanje v dejavnostih EU brez prevelikega napora in da ste enakopravni z domačimi govorci.

Avtorji običajno primerjajo štiri alternativne jezikovne režime. Prvi je status quo (enakost med uradnimi jeziki). Druga možnost je jezikovna ureditev, ki vključuje le šest največjih uradnih jezikov v EU v smislu domačih govorcev, tj. angleščine, francoščine, nemščine, italijanščine, poljščine in španščine. Tretja možnost je trijezična jezikovna ureditev, ki temelji na angleščini, francoščini in nemščini, zadnja možnost pa je le angleška jezikovna politika. Opozoriti je treba, da se ti štiri jezikovni režimi v praksi že uporabljajo. **Čeprav je treba uradne dokumente prevesti v vse uradne jezike EU, so številni dokumenti, ki niso pravno zavezujoči** (npr. različne spletne strani Komisije), **na voljole v omejenem številu jezikov**. Leta 2014 je na primer 14 od 33 generalnih direktorats (GD) Komisije objavilo svojo domačo stran samo v angleščini, 8 generalnih direktorats v angleščini, francoščini in nemščini, en generalni direktorat v 11 jezikih in 10 generalnih direktorats v 24 ali 23 uradnih jezikih (Gazzola 2014 b: 249–250). V tabeli 5 so predstavljene ocenestopenj izključitve jezikov, ki izhajajo iz pravkar opisanih štirih jezikovnih ureditev. Številke izhajajo iz petih različnih študij. Kjer je mogoče, so v preglednici 5 predstavljene tri

¹³ Raziskava Eurobarometra je udeležence pozvala, naj ocenijo njihovo zmogljivost z uporabo enostavne lestvice na treh ravneh – zelo dobre, dobre in osnovne –, vendar te ravni niso bile uradno opredeljene. Nasprotno, znanje jezikov AES se ocenjuje zdeskriptorji, tj. primernimi ("Razumem in uporabljam najpogostejše dnevne izraze s. Uporabljam jezik v zvezi z znanimi stvarmi in situacijami), dobro ("Razumem bistvene elemente jasnega jezika in izdelujem preprosta besedila. Lahko opišem izkušnje in dogodke ter dokaj tekoče komuniciram,") in kompetentno ("Razumem široko paleto zahtevnih besedil in prožno uporabljam jezik. Skoraj popolnoma tekoče govorim z jezikom).

opredelitve stopenj izključenosti: ARS, ADR2 in RDR. Relativna stopnja izključenosti zagotavlja najbolj običajne ocene jezikovne izključenosti, saj predpostavlja, da imajo prebivalci veliko potrebo po znanju jezikov za razumevanje dokumentov EU in sodelovanje v zadevah EU brez pretežkih težav.

Študija	Jezikovna ureditev										
	Samo v angleščini			3 jeziki			6 jezikov			popolna večjezičnost	
	ALT ERN ATIV NO REŠ EVA NJE SPO ROV	ADR2	RDR	ALT ERN ATIV NO REŠ EVA NJE SPO ROV	ADR2	RDR	ALT ERN ATIV NO REŠ EVA NJE SPO ROV	ADR2	RDR	ALT ERN ATIV NO REŠ EVA NJE SPO ROV	RDR
1. Ginsburg in Weber (2005), EU-15	43	—	—	19	—	—	4				
2. Firdmuc, Ginsburg in Weber (2010), EU-27		62,6	—	—	37,8	—	—	16,4	—	—	—
3. Gazzola in Grin (2013), EU-27	50	62	79	—	—	—	—	—	—	0	0
4. Gazzola (2014), EU24	49	—	81	28	—	55	12	—	26	0	4
5. Gazzola (2016), EU-25	45	65	79	26	39	49	8	14	19	0	4
Neto rezultati. Ni dvojnega štetja, tj. oseba, ki pozna angleščino in francoščino, se šteje samo enkrat.											
Vir: Gazzola (2016)											

Razpredelnica 5: stopnja jezikovneizključenosti v EU. Odstotni rezultati

Prva študija Ginsburga in Weberja (2005) uporablja podatke Eurobarometra (2001) in ocenjuje ADR v EU-15. V tej študiji jezikovni režim, ki temelji na šestih jezikih, vključuje nizozemščino in ne poljščino. Uporaba podatkov iz drugega vala raziskave Eurobarometer (2006) o znanju jezikov državljanov EU, starih najmanj 15 let, FIDRMUC, Ginsburgh in Weber (ocena ADR 2 za EU-27 iz leta 2010). Gazzola and Grin (2013) ocenjujeta različne stopnjeizključenosti za EU-27 na podlagi podatkov iz vala Eurobarometra iz leta 2012. Gazzola (2014b) na podlagi podatkov iz prvega vala ESA/EAA 2011 preučuje stopnje izključenosti odraslih prebivalcev (vključno s stalnimi rezidenti tujega izvora) v 24 državah EU. V AES/EAA so odrasli opredeljeni kot osebe, stare od 25 do 64 let. Zaradi pomanjkanja podatkov izključujemo Hrvaško, Malto, Luksemburg, Irsko in Nizozemsko. Nazadnje, Gazzola (2016) ocenjuje stopnjeizključenosti odraslih prebivalcev v 25 državah EU (Hrvaška, Romunija in Nizozemska so izključene zaradi pomanjkanja zanesljivih in ustreznih podatkov), pri čemer se uporablja drugi val ESR (2013). Rezultate študije 5 je treba na primer razlagati tako: 45 % prebivalcev v 25 pregledanih državah ne zna angleščine, 65 % anketirancev ne zna angleščine ali pa ga govorijo le na pošteni ravni; 79 % vprašanih bodisi ne govori angleško bodisi ga pozna na pošteni ali vmesni ravni (ali

obratno, samo 21 % anketirancev je bodisi maternih angleških govorcev bodisi usposobljenih za tuji jezik). Če bi bili na primer angleščina, francoščina in nemščina edini uradni jeziki v EU, bi bil odstotek prebivalcev med 26 % in 49 % v 25 preučeni državi jezikovno izključen, odvisno od uporabljenega kazalnika. ARS, ki izhaja iz popolnoma večjezične ureditve, bi bil nič, medtem ko bi RDR znašal 4 %. To je posledica prisotnosti različnih manjšin, ki nimajo zelo dobrega jezikovnega znanja v uradnem jeziku države, v kateri prebivajo (npr. rusko govoreča manjšina v baltskih državah ali arabsko govoreča manjšina v Franciji).

Čeprav se v petih študijah uporabljajo različni nabori podatkov in preučujejo različne skupine držav, so ocene precej podobne, rezultati pa se ujemajo z istimi zaključki. Enojezična jezikovna politika, ki temelji na vseangleškem ali trijezičnem jezikovnem režimu, ki bi vključeval angleščino, francoščino in nemščino, bi velik odstotek državljanov EU izključila iz komuniciranja z EU. Uporaba šestih jezikov bi zmanjšala stopnjo izključenosti jezikov, vendar le do določene mere. **Večjezičnost je najučinkovitejša jezikovna ureditev med štirimi preučeni možnostmi.**

Pomembno je opozoriti, da so rezultati, navedeni v preglednici 5, povprečne vrednosti za EU kot celoto ali za veliko podskupino. **Med državami obstajajo velike razlike** glede stopnje izključenosti, ki izhaja iz enojezične jezikovne ureditve ali jezikovne politike, ki temelji na treh ali šestih jezikih. Očitno je, da je stopnja izključenosti v državah, ki imajo skupni jezik z EU, zelo nizka, medtem ko je v drugih državah višja (in včasih precej višja) (glej Prilogo 6.4).

Poleg tega raziskave kažejo, **da je za socialno in ekonomsko prikrajšane posameznike običajno manj verjetno, da bodo govorili tuje jezike, zato je bolj verjetno, da bodo prizadeti, če EU preneha uporabljati materni jezik ali prvi jezik izobraževanja** (Gazzola 2014b, 2016). Na primer, v 25 državah, preučeni v peti študiji, navedeni v preglednici 5, 17 % prebivalcev, ki so uspešno zaključili terciarno izobraževanje, nima znanja angleščine, v primerjavi s 47 % tistih, ki so zaključili samo srednješolsko izobraževanje. Približno 21 % anketirancev z delom ne pozna angleščine, francoščine ali nemščine kot tujega ali maternega jezika, med brezposelnimi pa 41 %. V Franciji približno tri četrtine ljudi med najvišjimi 10 % dohodkov govori nekoliko angleško, medtem ko le tretjina ljudi z nižjim 10 % dohodka to počne. V Italiji je dvakrat bolj verjetno, da bodo ljudje z višjim dohodkom govorili angleško kot tuji jezik kot tisti v decilu z nižjimi dohodki.

Močno zmanjšanje števila uradnih jezikov EU bi zato imelo dve negativni posledici. Prvič, to bi ustvarilo precejšnje neenakosti med državljani, ki prebivajo v državi, katere materni jezik ali osnovni jezik izobraževanja je uradni jezik EU, in večino državljanov, ki živijo v državah, ki nimajo skupnega uradnega jezika z EU. Drugič, opustitev večjezičnosti bi imela regresivni učinek, saj bi bila še posebej škodljiva za prikrajšane skupine družbenih skupin, ki so najmanj izobražene, tiste z nižjimi dohodki in brezposelne. Poudariti je treba, da izključevanje ne bi vodilo le k splošnemu zmanjšanju števila jezikov. **Celo zmanjšanje števila področij uporabe uradnih jezikov bi imelo podobne učinke.**

Čeprav koristi, ki jih prinaša večjezična jezikovna ureditev, nimajo denarne vrednosti, analiza stopenj izključenosti pojasnjuje koristi večjezičnosti v smislu učinkovitosti komuniciranja EU in njenih distribucijskih posledic. Opozoriti je treba, da institucije EU

porabijo približno 1,1 milijarde EUR za jezikovne storitve. To predstavlja manj kot 1 % proračuna institucij EU in manj kot 0,009 % evropskega BDP (Gazzola in Grin 2013).

2.3.2 Evropskavečjezičnost po brexitu

Po referendumu 23. junija 2016 se je Združeno kraljestvo odločilo, da izstopi iz Evropske unije. Pogajanja za formalizacijo izstopa Združenega kraljestva iz EU bi lahko trajala do dve leti in ne vemo, kakšna bo prihodnost EU. Poleg tega ni mogoče predvideti, ali se bo Škotska, kjer je večina glasovala za ohranitev v EU, odločila za ločitev od Združenega kraljestva. Zato je vsak poskus opisa jezikovne ureditve EU po brexitu nujno hipotetičen. Zaradi pomanjkanja boljših podatkov izračunamo ADR in RDR z izključitvijo Združenega kraljestva iz vseh držav. Po odhodu iz Združenega kraljestva bo angleščina materni jezik le majhne manjšine prebivalstva nove EU-27 (predvsem irskega in britanskega prebivalstva, ki živi na celini). Kakšen učinek bi lahko imela ta sprememba na jezikovni režim Evropske unije? Nekateri ljudje bi lahko rekli, da brexit rešuje vprašanje pravičnosti in učinkovitosti v komunikaciji EU. Angleščina bi postala edini uradni jezik Unije, s čimer bi se znižali stroški prevajanja, vsi pa bi imeli enakopraven položaj za komunikacijo med evropskimi institucijami in državljani. Vendar podatki predstavljajo drugačno sliko. **Brexit bo verjetno povečal pomen večjezične jezikovne ureditve.** Preglednica 6 prikazuje absolutne in relativne stopnje izključenosti, povezane z enojezičnim (vseangleškim) jezikovnim režimom in trijezičnim jezikovnim režimom (angleščino, francoščino in nemščino) po brexitu. Uporabljamo dva različna sklopa podatkov, tj. val Eurobarometra iz leta 2012 in drugi val ankete o izobraževanju odraslih (2013).

Rezultati se ujemajo z istim sklepom. „Vseangleška“ jezikovna politika bi izključila več kot 50 % prebivalstva EU brez Združenega kraljestva in bi otežila komunikacijo za 90 % državljanov, zlasti tistih z nizko stopnjo izobrazbe in razmeroma nizkim dohodkom. Le 10 % prebivalstva govori angleško kot materni jezik ali zelo dobro kot tuji jezik. To pomeni, da bi le 10 % Evropejcev imelo dostop do dokumentov EU brez prevelikega napora. Uporaba treh jezikov bi povzročila tudi veliko izključitev. Tretjina evropskih državljanov bi bila popolnoma izključena iz komunikacije z EU, več kot polovica pa bi imela težave pri dostopu do dokumentov EU.

Nabor držav in podatkov	Jezikovna ureditev			
	vsi angleški		Angleško-francosko-nemško	
	ALTERNATIVNO REŠEVANJE SPOROV	RDR	ALTERNATIVNO REŠEVANJE SPOROV	RDR
EU-26° (Eurobarometer 2012)	56	90	36	58
EU-24* (raziskava o izobraževanju odraslih 2013)	51	90	30	56
° EU-26 = EU-28 minus Združeno kraljestvo in Hrvaška zaradi pomanjkanja podatkov. Evropski državljani, stari 15 let in več, število opazovanj 26751				
* EU-24 = EU-28 minus Združeno kraljestvo, Hrvaška, Romunija in Nizozemska zaradi pomanjkanja ustreznih podatkov. Rezidenti EU, stari od 25 do 65 let, število opazovanj 166 311				
Vir: tabela, ki jo pripravi avtor				

Razpredelnica 6: stopnja jezikovne izključenosti v EU po izstopu Združenega kraljestva iz EU. Rezultati v odstotkih.

Primerjajte stopnjeizključitve dajatev iz preglednice 6 in stopnje iz preglednice 5. **Po brexitu se bodo stopnje jezikovne izključenosti, povezane z enojezično in/ali trijezično politiko, povečale.** To poudarja pomen večjezičnega pristopa k zunanjemu komuniciranju EU.

3 Izvajanje STG

Ključni rezultati:

- Malo poročil obravnava izvajanje STG na ravni EU in nacionalni ravni, razpoložljivi podatki pa ne zadostujejo za celovito oceno STG.
- Prva evropska raziskava o znanju jezikov je eden najpomembnejših dosežkov STG.
- Program vseživljenjskega učenja je financiral različne projekte v podporo učenju jezikov, vendar pomanjkanje jasnih kazalnikov rezultatov ne omogoča ocene končnih učinkov teh projektov v primerjavi z jezikovnim znanjem udeležencev.
- Spletna jezikovna podpora, ki jo Evropska komisija zagotavlja študentom Erasmus, je obetavno orodje za podporo učenju jezikov in samoocenjevanju jezikovnih spretnosti.
- Evropski socialni sklad se uporablja za jezikovno usposabljanje, namenjeno izboljšanju zaposljivosti in vključevanja priseljencev, vendar nimamo podatkov o višini sredstev, vloženih v ta namen, in o doseženih socialno-ekonomskih učinkih.
- Med različnimi ukrepi, ki jih je Komisija izvedla kot odziv na priporočila o STG, so bili objava dokumentov, spletišč in poročil, namenjenih ozaveščanju o koristih jezikovne raznolikosti in učenja jezikov v družbi in gospodarstvu.
- Večina ukrepov, ki jih je Komisija sprejela na področju prevajanja in tolmačenja, je ciljno usmerjenih in relevantnih. Sistem strojnega prevajanja za javne uprave = MT@ED, ki ga je razvila Evropska komisija, je koristno orodje za koristno čezmejno komunikacijo med javnimi institucijami.
- Sprejetih je bilo malo pobud za spodbujanje zunanje razsežnosti večjezičnosti.

V tem delu poročila povzemamo ukrepe, ki jih je Komisija sprejela za izvajanje STG. Po našem vedenju je *poročilo o izvajanju Resolucije Sveta z dne 21. novembra 2008 o evropski strategiji večjezičnosti – odslej poročilo o izvajanju* - (Evropska komisija 2011f) edini uradni dokument, ki posebej obravnava izvajanje STG s strani Komisije. Na ravni EU ni nobenega dokumenta, ki bi povzemal ukrepe, ki so jih sprejele države članice (če obstajajo). Drug dokaz, ki bi lahko bil pomemben za oceno TGO, sta dva delovna dokumenta, ki ju je Komisija objavila v letih 2008 in 2011 (Evropska komisija 2008d, 2011 a). Omeniti je treba tudi poročilo "*Večjezičnost: med cilji politike in izvajanjem*" ternjenih prilog, ki jih je leta 2008 objavil Evropski parlament (Cullen et al., 2008a, 2008b). To poročilo vsebuje koristne informacije o izvajanju *akcijskega načrta 2004–2006* (Evropska komisija 2003). Vendar je njegova pomembnost za oceno STG omejena.

Ta oddelek povzema razpoložljive dokaze o izvajanju TGO na podlagi *poročila o izvajanju*, posodablja rezultate z dodatnimi viri¹⁴ in po možnosti zagotavlja splošno oceno pobud Komisije glede na koncepte, pojasnjene v oddelku 1.2, in rezultate, predstavljene v oddelku 2. Pobude so predstavljene v skladu z vrstnim redom priporočil STG. Povzetek je v preglednici 7 na koncu tega oddelka.

14 Dodatne informacije o izvajanju so na voljo v nedavni študiji, ki sta jo izvedla Saville in Gutierrez Eugenio (2016). Vendar je bila ta študija objavljena ob istem času kot naša študija. Zato njegove vsebine ni bilo mogoče v celoti upoštevati.

3.1 Socialna kohezija, medkulturni dialog in evropsko povezovanje

V zvezi s prvo prednostno nalogo STG (tj. „spodbujanje večjezičnosti z namenom krepite socialne kohezije, medkulturnega dialoga in evropskega povezovanja“) poročilo o izvajanju omenja dve vrsti pobud. Prva je sestavljena iz **različnih publikacij, vključno s spletnimi stranmi**¹⁵, **priročniki in poročili** o teh vprašanih. Nekatere od teh publikacij obravnavajo jezikovne potrebe otrok migrantov in manjšin. Komisija je leta 2009 objavila raziskavo Eurydice o vključevanju otrok priseljencev v šole (Evropska komisija, 2009). V tem poročilu so predstavljeni ukrepi, ki so jih sprejele za spodbujanje komunikacije s priseljenjskimi družinami in za poučevanje otrok priseljencev o jezikih izvora. Tema se je v zadnjih letih povečala, kar je privedlo do objave različnih poročil (npr. ICF Consulting Services 2015).

Druga pobuda se je začela leta 2009, ko je Komisija vzpostavila **platformo civilne družbe za spodbujanje večjezičnosti za medkulturni dialog**. Leta 2011 je platforma pripravila poročilo z različnimi priporočili. Eden od rezultatov dela na platformi je bil projekt Poliglotti4.eu (2011–2013). Na spletni strani projekta so med drugim zbrane informacije o glavnih dejavnih motivacije in zaviranja večjezičnosti, različnih katalogih dobrih praks pri upravljanju večjezične komunikacije, katalogu orodij za večjezičnost in različnih primerih dobrih praks za izvajanje politike večjezičnosti s strani lokalnih in regionalnih oblasti. Zadnje poročilo *projekta*¹⁶ Poliglotti4.eu je bilo objavljeno leta 2012. Vsebuje informacije o rezultatih in posledicah projekta. Rezultati teh ukrepov se merijo z informacijami, objavljenimi na spletni strani (npr. seznam knjig o večjezičnosti in nekateri primeri dobre prakse), medtem ko se posledice ocenjujejo glede na število obiskov spletne strani na mesec. Junija 2012 je bila platforma uradno ponovno vzpostavljena za nadaljnje spodbujanje večjezičnosti v EU, vendar se je Evropska komisija konec leta 2015 odločila, da ne bo predstavila novega mandata.

Cilj obeh sklopov ukrepov je povečati ozaveščenost o koristih učenja jezikov in jezikovne raznolikosti na splošno, vendar **je brez jasnih kazalnikov in podatkov** težko oceniti njun končni učinek na spodbujanje socialne kohezije, medkulturnega dialoga in evropskega povezovanja. Pobude Komisije na tem področju so pomembne (glej oddelek 2.2 zgoraj), vendar pomanjkanje izrecnih ocenjevalnih poročil Komisije ne omogoča, da bi prišli do jasnega zaključka.

3.2 Vseživljenjsko učenje jezikov

Druga prednostna naloga STG se nanaša na vseživljenjsko učenje jezikov. Opozoriti je treba, da izobraževanje ni v pristojnosti EU in da je obseg ukrepov na tem področju omejen na lažje usklajevanje med izobraževanjem in zagotavljanje neposredne finančne podpore projektom, povezanim z učenjem jezikov.

Od leta 2008 so bili na tem področju sprejeti številni pomembni ukrepi. Komisija je leta 2008 začela izvajati načrt za **raziskavo, s katero bo preverila raven usposobljenosti študentov v različnih tujih jezikih**. Prva *evropska raziskava o znanju jezikov* je bila objavljena leta 2012 (Evropska komisija 2012b). Raziskava je v več evropskih državah testirala ravni kompetenc v različnih tujih jezikih (zlasti angleščini in včasih francoščini) v reprezentativnem vzorcu 53 000 učencev v zadnjem letu nižjega sekundarnega izobraževanja (= srednja šola, ^{tretji razred}) ali v drugem letu višjega sekundarnega

¹⁵ Nekatere od teh objavljenih spletnih strani niso več na spletu.

¹⁶ glej http://poliglotti4.eu/php/about/index.php?doc_id=73&lg=en

izobraževanja (= srednja šola, razred 1e). **Razvoj vseevropske raziskave z uporabo standardiziranih meril za preverjanje jezikovnega znanja učencev je pomemben dosežek**, saj zagotavlja skupno podlago za spremljanje (če obstaja) napredka pri doseganju barcelonskih ciljev (tj.LM +2).

EU je financirala različne projekte, ki se ukvarjajo z vseživljenjskim učenjem, predvsem v okviru programa vseživljenjskega učenja. Poročilo o izvajanju vsebuje nekaj podatkov o znesku denarja, porabljenega za dejavnosti, povezane z jezikom. Proračun programa LPP znaša skoraj 7 milijard evrov, financiral pa je širok razpon izmenjav, študijskih obiskov in mrežnih dejavnosti. Od leta 2007 do leta 2011, ki je zadnje leto, za katero so v *poročilu o izvajanju na voljo podatki, je Komisija za dejavnosti, povezane z jezikom, porabila približno 50 milijonov EUR na leto.* Predpostavimo, da je skupni proračun LLP razdeljen tudi na sedem let trajanja programa (to prinaša 1 milijardo EUR letno). V skladu s to predpostavko je **bilo približno 5 % proračuna programa Vseživljenjsko učenje porabljenih za dejavnosti, povezane z jezikom.** To ustreza prispevku ukrepov jezikovne politike, ki jih izvaja Komisija (glej sliko 1), vendar je na voljo malo natančnih podatkov o rezultatih in posledicah takih ukrepov. Brez takih podatkov ni mogoče oceniti dejanskega vpliva LPP.

Poročilo o izvajanju navaja, da je bilo v obdobju 2007–2010 izbranih 87 večstranskih projektov, 17 mrež in 8 spremljevalnih ukrepov iz ključne dejavnosti 2 „Jeziki“ (ta dejavnost je bila financirana tudi iz programa Vseživljenjsko učenje). Ključna dejavnost 2 "priznava pomen jezikovne raznolikosti in učenja jezikov, da bi evropskim državljanom zagotovili boljše poklicne in osebne priložnosti skozi vse življenje. Cilj te ključne dejavnosti je bil povečati ozaveščenost o tem pomenu ne le med študenti in pedagoškim osebjem, ampak tudi v širši družbi" (Saville in Gutierrez Eugenio 2016:22). Skupni znesek dodeljenih sredstev je znašal 39 milijonov EUR (Evropska komisija 2011a). Med letoma 2011 in 2013 je bilo s ključnim ukrepom 2 financiranih 10 večstranskih omrežij, 8 spremljevalnih ukrepov in 62 večstranskih projektov¹⁷.

Poleg tega je bilo dodatnih 35 milijonov EUR porabljenih za decentralizirane ukrepe VŽU, povezane z jeziki. Takšne ukrepe so upravljale nacionalne agencije vseživljenjskega učenja. Med letoma 2007 in 2010 so bili financirani različni projekti na področju jezikov, vključno s centraliziranimi ukrepi vseživljenjskega učenja, *vključno s Comeniusom, Grundtvigom, Leonardom in Erasmusom.* Skupno je bilo financiranih 62 projektov v skupni vrednosti skoraj 17 milijonov EUR. Obseg financiranih dejavnosti je širok. Ti vključujejo večstranske projekte, ki spodbujajo jezikovno občutljivost in dostop do virov za učenje jezikov, razvoj in razširjanje gradiva za učenje in preizkušanje jezikov ter jezikovne tečaje in ukrepe mobilnosti. Vendar *poročilo o izvajanju ne vsebuje podrobnih podatkov o sredstvih, vloženih v posebne ukrepe za jezike, ki jih financirajo Comenius, Grundtvig, Leonardo in Erasmus, razen 1,57 milijona, porabljenih v študijskem letu 2008/2009 za intenzivne jezikovne tečaje za študente Erasmus v 22 državah.* Iz drugih virov vemo, da je program *Erasmus*, ki je bil del programa vseživljenjskega učenja med letoma 2007 in 2013, podpiral različne v jezik usmerjene pobude v visokošolskem izobraževanju, kot so *intenzivni jezikovni tečaji Erasmus (EILC)*, tj. šest tednov intenzivnega poučevanja uradnega jezika države gostiteljice (Evropska komisija 2011a). V obdobju 2009–2010 je v EILC sodelovalo več kot 5000 študentov. Vendar podatki o stroških EILC niso na voljo,

¹⁷ Glej <http://www.sepie.es/doc/comunicacion/publicaciones/Keyactivity2.pdf>, navedeno v (Saville in Gutierrez Eugenio 2016: 22).

posledice te pobude pa še niso bile objavljene. **Pomanjkanje točnih podatkov o rezultatih, doseženih s pobudami, kot je EILC, je vrzel v poročilu o izvajanju.** V skladu z uradnim poročilom Komisije je bilo v zadnjih treh letih *programa vseživljenjskega učenja 2011 -2013* 27,8 milijona EUR vloženih v večstranske projekte, mreže in spremljevalne ukrepe za spodbujanje učenja jezikov. V istem obdobju se je približno 21000 študentov ali osebja udeležilo *intenzivnih jezikovnih tečajev Erasmus* (Evropska komisija, 2015:4). Tudi v tem primeru nimamo informacij o rezultatih teh tečajev v zvezi z jezikovnim znanjem, ki so ga udeleženci pridobili ob koncu programa.

Program *Le onardoda Vinci* je bil del programa VŽU med letoma 2007 in 2013. Program je podpiral spremljevalne ukrepe za spodbujanje vseevropskih praks v podjetjih (Evropska komisija, 2011a). Jezikovna priprava za pripravnike in vajence je bila zagotovljena s poklicno usmerjenim učenjem jezikov (VOLL), vendar **niso bili objavljeni nobeni podatki o stroških in koristih zdravila VOLL.** Nekatero podatke je predložila Evropska komisija (2011a), čeprav je program Leonardo med letoma 2007 in 2010 podprl 71 inovativnih projektov za spodbujanje sodobnega učenja tujih jezikov. V *poročilu o izvajanju* niso navedeni podatki o rezultatih teh projektov o znanju jezikov, ki so jih razvili udeleženci. Proračun je znašal več kot 17,7 milijona EUR. Opozoriti je treba, da se lahko v programu Vseživljenjsko učenje VŽU izplača pavšalni znesek do 500 EUR na udeleženca za kritje jezikovnih, kulturnih in pedagoških priprav na izkušnje v tujini (Evropska komisija 2008d).

Dejavnosti vseživljenjskega učenja se nadaljujejo v okviru novega *programa Erasmus+* (2014–2020). Po razpoložljivih uradnih podatkih je bilo v okviru programa *Erasmus+* med letoma 2014 in 2016 financiranih 38 103 projektov. Dodeljena nepovratna sredstva znašajo od nekaj tisoč do 3,7 milijona EUR¹⁸. Preprost pogled na naslove financiranih projektov razkriva, da se mnogi med njimi neposredno nanašajo na učenje jezikov, večjezičnost in poučevanje jezikov. Vendar v tem informativnem dokumentu ni mogoče zagotoviti zanesljive ocene sredstev, porabljenih za dejavnosti, povezane z jezikom, saj so financirane dejavnosti pogosto le en vidik zelo obsežnih projektov, ki vključujejo mobilnost visokošolskih študentov in osebja. Nekateri podatki so navedeni v nedavni publikaciji Komisije: po zaslugi programa Erasmus+ je „skoraj 220 000 študentov ocenilo jezikovno raven, več kot 65 000 študentov pa se je udeležilo jezikovnih tečajev na spletu, da bi zagotovili večjovrednost študija in pripravništva v tujini“ (Evropska komisija, 2015:4). Leta 2016 bo 66 000 študentov poklicnega usposabljanja in več kot 7000 prostovoljcev evropske službe (Mladi-EVS = evropska prostovoljska služba) deležno znanja jezikov in spletne jezikovne podpore. Ob uporabi terminologije iz oddelka 1.2 je število udeležencev eden od rezultatov ukrepov jezikovne politike, ki jih je Komisija sprejela za izvajanje STG. **Zdaj primanjkuje podatkov o posledicah politike, tj. o stopnji znanja jezikov, ki so jo sčasoma pridobili učenci, in o posledicah za uspeh njihovega študija in pripravništva v tujini.**

Ena izmed najbolj zanimivih posledic programa **Erasmus+** je bila vzpostavitev platforme za spletno jezikovno podporo (<http://erasmusplusols.eu>). Spletna jezikovna podpora omogoča udeležencem aktivnosti dolgoročne mobilnosti *Erasmus+* (ključni ukrep 1) priložnost, da ocenijo svoje spretnosti v tujih jezikih, ki jih bodo uporabili za študij, delo ali prostovoljno delo v tujini. Poleg tega se lahko izbrani udeleženci udeležijo spletnega jezikovnega tečaja, da izboljšajo svoje kompetence.“ Spletna jezikovna podpora je bila zelo priljubljena (glej Saville in Gutierrez Eugenio 2016: 24 za splošno predstavitev) in je lahko zanimivo orodje za to, da je učenje jezikov „na zahtevo“ cenejše (glej oddelek 2.2.1).

¹⁸ Glej povzetek projektov Erasmus+:

<http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplusprojects-compendium/>

Poročilo o izvajanju omenja tudi objavo priročnika o zgodnjem učenju jezikov (Evropska komisija 2011c) in nekaterih skupnih smernic za potrjevanje jezikovnih spretnosti, pridobljenih z neformalnim in priložnostnim učenjem¹⁹.

Če povzamemo, **SEM poziva Komisijo in države članice, naj okrepijo vseživljenjsko učenje jezikov, in predlaga, da se uresniči osem prednostnih nalog. Nekateri od njih, kot je prikazano zgoraj, so bili v celoti ali delno uresničeni.** Oblikovan je bil evropski kazalnik jezikovnega znanja (točka 2e SEM), objavljeni pa so bili tudi rezultati petih testov. To je pomemben dosežek, saj kazalnik zagotavlja standardizirane informacije o učinkovitosti izobraževalnih sistemov. Poleg tega je program Vseživljenjsko učenje VŽU financiral različne dejavnosti, namenjene spodbujanju priložnosti za mobilnost študentov in učiteljev (točka 2h SEM). To jim lahko pomaga izboljšati njihovo jezikovno znanje. **Razpoložljivi podatki pase nanašajo predvsem na vložke, torej na mobilizirana sredstva in včasih na rezultate politike, torej na število podprtih projektov in število udeležencev (za opredelitve glej oddelek 1.2). Vendar nimamo nobenih podatkov o posledicah konkretnih ukrepov, ki jih izvajajo Komisija ali druge organizacije, ki se financirajo iz programa VŽU, in s tem o njihovem vplivu na ciljno populacijo jezikovne politike.** V poročilu o izvajanju na primer ni objavljenih dovolj podatkov za oceno, ali so učenci in učitelji zaradi sodelovanja v projektih, financiranih v okviru programa Vseživljenjsko učenje, dejansko izboljšali svoje jezikovno znanje. Komisija bi morala izboljšati število in kakovost kazalnikov, potrebnih za oceno rezultatov projektov, ki jih financira EU, v smislu znanja jezikov udeležencev. Z drugimi besedami, izboljšati bi bilo treba informacijski sistem. To ne pomeni nujno zbiranja podatkov za vsak posamezen projekt, vendar bi bilo treba vsaj nekatere projekte natančneje spremljati. Brez takih podatkov ni mogoče oceniti koristi podpore EU za učenje jezikov ter učinkovitosti in učinkovitosti sprejetih jezikovnih politik.

Kar zadeva napredek pri doseganju ciljev Barcelonae (tj. formula LM+2, glej točko 2a SEM), so pričevanja mešana. Povprečno število tujih jezikov, ki se poučujejo na nižji sekundarni ravni (ISCED/ISCED 2 = francoska šola), se je rahlo povečalo z 1,4 v letu 2004 na 1,5 leta 2011 (ICF GHK 2014, Evropska komisija 2012^e, Evropska komisija 2012f), vendar je povprečno število jezikov, ki se poučujejo na višji sekundarni ravni (= francoski srednji šoli), ostalo nespremenjeno pri 1,6. Delež učencev, ki se učijo vsaj dveh tujih jezikov na splošni ravni ISCED/ISCED 3, je ostal skoraj nespremenjen (Eurostat 2016). Finančna kriza in posledični varčevalni ukrepi, sprejeti v več državah, lahko pojasnijo ta trend.

Potrebni je več informacij za oceno ukrepov, ki so jih sprejeli za usposabljanje učiteljev jezikov (točka 2(f)) ter za spodbujanje uporabe digitalne komunikacijske tehnologije in učenja na daljavo (točka 2(d)). Potrebni bi bili natančnejši podatki za spremljanje raznolikosti jezikov, ki se poučujejo v Evropi, vključno s priznanimi jeziki, ki se manj uporabljajo (točka 2.c), in za oceno (morebitnega) napredka pri pristopih, ki temeljijo na medsebojnem razumevanju sorodnih jezikov (točka 2(d)). Vendar uradni podatki kažejo, da se je leta 2014 94 % dijakov v višjem sekundarnem izobraževanju (= francoski srednji šoli) naučilo angleščine, vendar le 23 % francoščine, 19 % nemščine, 19 % španščine, 3 % italijanščine in 3 % ruščine (Eurostat 2016). **Da bi EU prispevala k doseganju rezultatov STG, zlasti pri politiki LM+2, bi lahko povečala finančno podporo za**

¹⁹ Revidirana izdaja evropskih smernic za potrjevanje neformalnega in neformalnega učenja je bila objavljena konec leta 2015 in je na voljo na spletni strani <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/4054>.

poučevanje jezikov, ki niso angleščina. Dokler je izobraževanje v skladu z načelom subsidiarnosti, bi EU lahko uporabila finančno podporo za spodbujanje jezikovnih izmenjav z neangleško govorečimi državami za študente na ravni ISCED/ISCED 3.

3.3 Zaposljivost in konkurenčnost

SEM poziva Komisijo in spodbuja večjezičnost, da bi povečali konkurenčnost podjetij ter mobilnost in zaposljivost državljanov. Kot je prikazano v oddelku 2.1 tega dokumenta, so ti cilji primerni. Trenutno je malo znanega o vplivu programov, ki jih financira EU, na tem področju. V skladu s poročilom o izvajanju so bili strukturni skladi uporabljeni za financiranje usposabljanja tujih jezikov, med drugim za povečanje zaposljivosti, omogočanje delavcem, da razumejo varnostna pravila, razvoj turističnega sektorja ali izboljšanje usposobljenosti javnih uslužbencev. Usposabljanje v jeziku države gostiteljice se financira tudi za spodbujanje vključevanja priseljencev in njihovih družin. To je v skladu s priporočili Sveta (glej točko 3.c MET). **Na žalost poročilo o izvajanju ne omenja natančnih podatkov o zneskih sredstev, vloženih v ta namen, niti ne omenja doseženih učinkov.**

Nekateri podatki so na voljo v ločenem dokumentu, ki ga je Komisija objavila leta 2011 (Evropska komisija 2011a). Med letoma 2007 in 2013 je Evropski socialni sklad (ESS = ESS) vsem namenil 11 milijard EUR letno, da bi izboljšali znanja in spretnosti ter zaposlitvene možnosti ljudi. Jezikovno usposabljanje je eden od načinov za doseg tega cilja, vendarne **vemo natančnega zneska denarja, porabljenega za to.** Med letoma 2007 in 2011 se je učenje jezikov spodbujalo v 244 prednostnih nalogah od 48 operativnih programov od 21 (od skupaj 117 operativnih programov od 27). Večina financiranih projektov je bila del širših politik za spodbujanje učenja jezikov, glavne ciljne usmerjenosti na etnične manjšine, migrante, (dolgotrajno) brezposelne, osipnike, vodje usposabljanja in izobraževalce. Nekateri primeri za obdobje 2000–2006 so opisani v poročilu, ki ga je objavila Komisija (glej Evropsko komisijo 2008d).

Prepoznaven rezultat pobud Komisije na področju zaposljivosti in konkurenčnosti je spodbujanje nekaterih tematskih skupin o pomenu jezikovnega znanja v gospodarstvu in objava različnih poročil ali študij, namenjenih ozaveščanju o možnem prispevku jezikov k zaposljivosti in konkurenčnosti podjetij. V tem oddelku predstavljamo takšne pobude in, kjer je to mogoče, razpravljamo o njihovem nadaljnjem ukrepanju.

- V poročilu *Jeziki za delovna mesta = jeziki za delovna mesta* (Evropska komisija, 2011d), ki ga je objavila strokovna delovna skupina, so opredeljeni različni primeri „dobrih praks“ za boljše usklajevanje jezikovnega znanja ljudi, ki vstopajo na trg dela, s pričakovanji delodajalcev.
- Komisija je leta 2009 vzpostavila *komercialno platformo za večjezičnost*. Platforma je med drugim razpravljala o tem, kako ozaveščati o pomenu jezikov v podjetjih, ter razviti storitve in orodja za pomoč podjetjem in posameznikom pri izboljšanju njihove poklicne uspešnosti z jezikovno politiko. Poročilo je bilo objavljeno leta 2011²⁰. Platforma je objavila tudi brošuro „Jeziki opravljajo naše poslovanje“. Eden od rezultatov platforme *jemreža CELAN* za spodbujanje jezikovnih strategij za konkurenčnost in zaposljivost (2011–2013). Cilj projekta CELAN je zagotoviti jezikovne storitve poslovnim zainteresiranim stranem, npr. raziskave jezikovnih potreb evropskih podjetij/MSP v različnih sektorjih ter analizo storitev in orodij, povezanih z obstoječimi jeziki. Najpomembnejši rezultat omrežja CELAN je razvoj spletne aplikacije, imenovane „Aplikacija za analizo jezikovnih potreb“ = „Aplikacija za analizo jezikovnih potreb“. Ta aplikacija zagotavlja interaktiven sistem za podjetja „opredeliti njihove jezikovne potrebe, jih primerjati s sedanjimi

20 Glej http://ec.europa.eu/languages/library/documents/business_en.pdf

praksami ter pridobiti informacije in dostop do različnih jezikovnih virov, ki so na voljo v jezikovni skupnosti in na trgu²¹. Vendar ni naknadne ocene nadaljnjega ukrepanja na podlagi priporočil platforme. Podatki o dejanski uporabi aplikacije za analizo jezikovnih potreb bi pomagali oceniti njen učinek.

- Komisija je leta 2011 objavila *poročilo o strategijah upravljanja jezikov in najboljših praksah v evropskih MSP: projekt Pimlico* (Hagen 2011), kjer Pimlico pomeni „spodbujanje, izvajanje, kartiranje jezikovnih in medkulturnih komunikacijskih strategij v organizacijah in podjetjih“. Projekt Pimlico opredeljuje in opisuje različne modele dobre prakse v 40 evropskih MSP, ki so bila „izbrana za njihovo znatno komercialno rast z oblikovanjem in uporabo strategij upravljanja jezikov“. Eden od rezultatov projekta je pregled različnih organizacij in jezikovnih podpornih mrež v EU, ki delujejo na nadnacionalni, nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Za oceno učinkovitosti/učinkovitosti projekta je treba zbrati in objaviti podatke o dejanski uporabi teh informacij s strani podjetij.
- Med letoma 2009 in 2011 je program vseživljenjskega učenja financiral mrežo LILAMA (kjer *LILAMA* pomeni *jezikovno politiko za trg dela*). Mreža je učna platforma za izmenjavo in razširjanje smernic, najboljših praks in priporočil politike, ki prispevajo k oblikovanju in izvajanju na trgu dela usmerjenih jezikovnih politik²².
- Komisija je leta 2011 objavila *študijo Mapping Best Multilingual Business Practices in the EU*, Evropska komisija 2011b, in *Jezikovni vodnik za evropska podjetja, učinkovito komuniciranje v okviru vaših mednarodnih izmenjav* (Evropska komisija 2011b). Manjkajo podatki za oceno dejanske uporabe tega priročnika.

Čeprav so lahko te študije in poročila povečale ozaveščenost o pomenu jezikovnega znanja v gospodarstvu, je težko oceniti njihov dejanski vpliv na vpletene akterje.

3.4 Spodbujanje jezikovne raznolikosti s prevajanjem

Četrta točka TGO se nanaša na prevajanje. Svet poziva Komisijo, naj zagotovi informacije o nacionalnih in evropskih načrtih pomoči pri prevajanju kulturnih izdelkov, kot so knjige ali filmi (zlasti s podnaslavljanjem). Komisijo tudi poziva, naj okrepi programe za usposabljanje prevajalcev, podpiranje večjezičnih terminoloških podatkovnih zbirk in spodbujanje razvoja jezikovnih tehnologij. V tem oddelku vidimo in posodabljammo najpomembnejše pobude na tem področju. **Na splošno so ukrepi, ki se izvajajo na tempodročju, dobro pojasnjeni v poročilu o izvajanju. Večina jih je ciljno usmerjenih** in ustreznih, zlasti za izvajanje večjezične politike na ravni institucij EU (glej oddelek 2.3).

Komisija je s pomočjo programa vseživljenjskega učenja (program vseživljenjskega učenja) vzpostavila evropski magistrski študij prevajanja (EMT = MET), projekt v partnerstvu med Evropsko komisijo in visokošolskimi ustanovami, ki ponuja prevajalske programe na magistrski ravni, da bi izboljšala kakovost usposabljanja prevajalcev in pridobila visokokvalificirane ljudi za delo kot prevajalci v EU. Univerze, vključene v MET, tvorijo mrežo, imenovano mreža EMT (= mreža MET), ki je forum, na katerem se srečujejo univerze, članice MET, in izmenjujejo najboljše prakse pri poučevanju prevajanja. Mreža ima 63 članov. Poleg tega Komisija organizira druge programe in dejavnosti, namenjene spodbujanju prevajanja kot poklica, zlasti program *povabljenih prevajalcev* in obiske *programov GD* zaprevajanje. Prvi program prevajalcem Komisije omogoča, da nekaj tednov preživijo na univerzi za poučevanje prevajanja in svetujejo jezikoslovcem glede poklicnih priložnosti v EU, medtem ko drugi program organizira obiske GD za prevajanje za študente in druge, ki se poklicno zanimajo za prevajanje. Poleg tega Komisija organizira prevajalski natečaj *Juvenes Translatores* za ozaveščanje srednješolcev o

21 Glej <http://www.celan-platform.eu/index.html>

22 Glej <http://www.lilama.org/>

pomenu prevajanja²³. Komisija in Parlament sta bila dejavna pri oblikovanju evropskega magistrskega študija konferenčnega tolmačenja (EMCI).

Komisija daje na voljo različna **orodja**, referenčno gradivo in podatkovne zbirke za prevajalce in terminologe, npr. *interaktivno terminologijo za Evropo* (IATE = *interaktivna terminologija za Evropo* = TIAE). Podatki o učinkoviti uporabi IATE s strani zunanjih uporabnikov bi pomagali oceniti učinek te pobude.

Komisija je vzpostavila *pletno platformo za jezikovno industrijo* (LIND-Web), ki vsebuje dejstva in podatke o jezikovni industriji EU. Direktiva o informacijah javnega sektorja (2003/98/ES) vzpostavlja konkreten mehanizem za spodbujanje držav članic k ponovni uporabi jezikovnih virov, ki jih pripravijo institucije in organi EU, kot so arhivi za prevajanje in dokumenti, prevedeni v različne jezike EU (Evropska komisija 2011a). Prevajalske pisarne v 24 predstavništvih Komisije delujejo kot vmesnik z zainteresiranimi stranmi v nacionalnem jeziku. **Podatki o storitvah, ki jih trenutno zagotavljajo ti uradi, bi bili koristni pri oceni učinka STG.**

Med letoma 2007 in 2011 je *program Kultura* pomagal financirati prevajanje 1548 knjig s skupnim proračunom v višini 8,4 milijona EUR (Evropska komisija 2011a). Študija o uporabi napisov za spodbujanje učenja tujih jezikov in izboljšanje znanja tujih jezikov je bila objavljena leta 2011 (Media Consulting Group 2011). V skladu z nedavnim poročilom je bilo leta 2015 v okvirnem programu Komisije za podporo kulturnemu in avdiovizualnemu sektorju *Ustvarjalna Evropa* financirano prevajanje več kot 500 knjig (romov, novic, dram, poezije, stripov in fikcije za otroke) iz 35 evropskih jezikov s proračunom v višini skoraj 4 milijonov EUR (Evropska komisija 2015: 5).

Evropska komisija od leta 2010 pripravlja nov sistem strojnega prevajanja za javne uprave, *imenovan MT@E C*. Ta sistem "vsem institucijam in agencijam EU (ne le prevajalcem, temveč tudi rednim uslužbencem) ter nacionalnim javnim upravam v EU omogoča, da pridobijo dokaj natančne samodejne prevode v skupno 552 jezikovnih parov, ki zajemajo vse uradne jezike EU. Ta novi sistem je ključnega pomena, saj omogoča večjezičnost v javnih storitvah" (Saville in Gutierrez Eugenio, 2016:36).

Komisija je objavila različne **študije** o pomenu prevajanja v družbi in gospodarstvu. Med drugim moramo omeniti študijo o prevajalski industriji (Rinsche and Portera-Zanotti 2009), poročilo o prevajalski stroki (Pym et al. 2012), študijo o vlogi prevajanja v evropski družbi (Euréval 2010) in študijo o vplivu novih tehnologij in novih poslovnih modelov v svetovni prevajalski industriji (Tkitl and Debussche 2014). Komisija je leta 2010 objavila študijo o vplivu informacijskih in komunikacijskih tehnologij (IKT = IKT) ter novih medijev na učenje jezikov (Stevens 2010).

Komisija je podprla različne **znanstvene projekte** na področju človeške jezikovne tehnologije. Ena od ^{prednostnih nalog} sedmega okvirnega programa za raziskave in tehnološki razvoj (2007–2013) so bile na primer jezikovne tehnologije, ki zajemajo številne raziskovalne skupine in discipline, vključno z obdelavo naravnega jezika, glasovno tehnologijo, ekstrakcijo informacij in strojnimi prevajanjem. V obdobju 2009–2010 se je začelo izvajati skupno 25 projektov na področju jezikovne tehnologije s skupnim financiranjem EU v višini 56 milijonov EUR (Evropska komisija 2011a). Portfelj jezikovnih tehnologij vključuje projekte iz programa za konkurenčnost in inovativnost (2007–2013). Projekti na področju jezikovnih tehnologij, zlasti strojnega prevajanja, se lahko financirajo tudi iz *programa Obzorje 2020* (2014–2020), novega okvirnega programa za raziskave in inovacije.

23 Glej http://ec.europa.eu/dgs/translation/programmes/index_en.htm

Komisija je dejavna na področju **mednarodnega sodelovanja** na področju prevajanja in tolmačenja, na primer na letnem srečanju o jezikovni ureditvi, dokumentaciji in publikacijah (IAMLADP), forumu in mreži voditeljev mednarodnih organizacij, ki zaposlujejo ponudnike jezikovnih konferenc in storitev. Poleg tega je Evropska komisija sklenila mednarodne sporazume z različnimi državnimi agencijami, ki se ukvarjajo z večjezičnim prevajanjem in terminologijo, kot so Prevajalski urad, Javna dela in vladne službe Kanade, Karibski raziskovalni inštitut za prevajanje in tolmačenje (Evropska komisija 2011a), Državna izobraževalna univerza Herzen v Sankt Peterburgu in Moskovska jezikovna univerza sodelujejo v programu gostujočih prevajalcev. Na področju tolmačenja ima Komisija različne programe mednarodnega sodelovanja s Kitajsko, Vietnamom, Macaom in Rusijo.

3.5 Zunanja razsežnost večjezičnosti

Peta točka STG se nanaša na „zunanjo razsežnost večjezičnosti“, kar pomeni spodbujanje evropskih jezikov v tujini in izboljšanje sodelovanja z nacionalnimi in mednarodnimi organizacijami, dejavnimi na področju učenja jezikov ter jezikovne in kulturne raznolikosti. V *poročilu o izvajanju* sta omenjeni dve pobudi.

Prvi se nanaša na **Indijo**. Komisija je leta 2008 v New Delhiju organizirala konferenco o večjezičnosti in medkulturnem dialogu. Leta 2009 je z indijsko vlado podpisal skupno izjavo o večjezičnosti. Leta 2011 je bilo v okviru političnega dialoga med EU in Indijo organizirano srečanje visokih uradnikov. Druga pobuda se nanaša na **Kitajsko**. Leta 2009 sta kitajska vlada in Komisija podpisali skupno izjavo o večjezičnosti. Leta 2011 je bila organizirana konferenca o večjezičnosti in učenju jezikov.

O nadaljnjih ukrepih (če obstajajo) teh izjav ni na voljo nobenih informacij. To je nekoliko razočaranje, saj je EU pogosto navedena kot primer, ki ga lahko preučujejo (in včasih celo kot model, ki ga je treba posnemati) večjezične države z več uradnimi jeziki, kot sta Indija ali Južna Afrika. Glede na to, da je večjezičnost v svetu pravilo in ne izjema, bi morala EU verjetno poiskati modele, ki bi lahko konkretno pričali o tem, kako konkretno upravljati večjezičnost in jezikovno raznolikost. Kot ugotavlja Kraus, ko evropski politiki iščejo take modele, "je njihov interes pogosto zaslužen s primerom Združenih držav. [Vendar] če želimo razviti dober pristop k analizi perspektiv EU kot raznovrstne politične skupnosti, bi se morda morali osredotočiti na izkušnje demokratične federacije, katere politika je v bistvu značilna prepletanja večkulturnosti in večnacionalnega dejavnika. Primerjalni okvir za ocenjevanje prihodnje evropske politike bi se nato nekoliko preusmeril iz Združenih držav v Kanado" (Kraus 2008: 97: 97). Švica je še en zanimiv primer (glej Lacey 2013).

EU bi morala več pozornosti nameniti razvoju sodelovanja z večjezičnimi državami za izmenjavo izkušenj in praks. Podpreti bi bilo mogoče primerjalne raziskave na področju večjezičnosti in jezikovne politike. Ustanovitev **evropskega predsednika ali raziskovalnega centra za večjezičnost in jezikovno politiko bi lahko pomagala spodbujati resnično evropsko vizijo večjezičnosti** v svetu, ne pa zgolj spodbujati evropske jezike kot take. To bi bilo skladno s podporo EU velikim raziskovalnim projektom na področju večjezičnosti ter v šestem in sedmem okvirnem programu za raziskave in tehnološki²⁴ razvoj ter s priporočili, ki jih je Komisija leta 2005 podala v dokumentu *Nova okvirna strategija za večjezičnost*. Dokument navaja, da „bo Komisija prek programa

²⁴ Glej projekt LINEE (Jeziki v mreži evropske odličnosti = jeziki v evropski mreži odličnosti), DYLAN (jezikovna dinamika in upravljanje raznolikosti), Eldia (evropska jezikovna raznolikost za vse) in MIME (Mobilnost in vključevanje v večjezično Evropo = mobilnost in vključevanje v večjezično Evropo)

vseživljenjskega učenja zagotovila podporo za študije o stanju večjezičnosti v visokem šolstvu in oblikovanje katedre na študijskih področjih, povezanih z večjezičnostjo in medkulturnostjo“ (Evropska komisija 2005:8).

V preglednici 7 so povzeti glavni rezultati dejavnosti, ki jih je Evropska komisija izvedla za izvajanje TGO, in navedena splošna pripomba na njihove rezultate.

Področje	Glavni rezultati	Posledice in opombe
Socialna kohezija, medkulturni dialog in evropsko povezovanje	<ol style="list-style-type: none"> 1. Različne publikacije 2. Vzpostavitev platforme civilne družbe za večjezičnost za medkulturni dialog 	(1 in 2) Morda pozitivno vpliva na občutljivost na koristi učenja jezikov in jezikovne raznolikosti, vendar pomanjkanje jasnih podatkov in kazalnikov ne omogoča dokončnega zaključka.
Vseživljenjsko učenje	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zbiranje podatkov (prva evropska raziskava o znanju jezikov) 2. Neposredno financiranje različnih projektov, ki se ukvarjajo z vseživljenjskim učenjem (5 % proračuna za vseživljenjsko učenje, porabljenega v ta namen) 3. Znatno število udeležencev v teh projektih 	(1) Pomemben dosežek. Razpoložljivost novih podatkov za primerjalno analizo učinkovitosti izobraževalnih sistemov (2 in 3) Verjetno pozitivni učinki, vendar je za oceno učinkovitosti in koristi izvajanja STG potrebnih več podatkov o rezultatih programov (npr. raven znanja jezikov, ki bi jo lahko dosegli učenci).
Zaposljivost in konkurenčnost	<ol style="list-style-type: none"> 1. Različne publikacije 2. Neposredno financiranje v podporo usposabljanju tujih jezikov 	(1) Morda pozitiven učinek na občutljivost na koristi tujih jezikov za podjetja. Za oceno dejanskega učinka teh publikacij bi bilo potrebnih več podatkov in kazalnikov. (2) Verjetni pozitivni učinki, vendar je na voljo malo podatkov o končnih rezultatih takega neposrednega financiranja. Večina teh pobud je ciljno usmerjenih in ustreznih.
Spodbujanje jezikovne raznolikosti s prevajanjem	<ol style="list-style-type: none"> 1. Evropski magistrski študij prevajanja 2. Nova orodja in podatkovne zbirke za prevajalce 3. Podpora za prevajanje knjig 4. Različne študije 5. Več dejavnosti mednarodnega sodelovanja 	(1 in 2) je bil omejen učinek in ni bilo nadaljnega ukrepanja.

Zunanja večjezičnosti	razsežnost	1. Skupna izjava večjezičnosti z Indijo	o	
		2. Skupna izjava večjezičnosti s Kitajsko	o	
Vir: tabela, ki jo pripravi avtor				

Razpredelnica 7: Povzetek dejavnosti Evropske komisije za izvajanje STG

4 Sklepne ugotovitve

Ključni rezultati:

- Splošni cilji TGO so pomembni, saj so v skladu s težavami, ki naj bi jih rešila TGO. Nekateri novi ukrepi se lahko oblikujejo za zmanjšanje napetosti med mobilnostjo in vključevanjem, npr. za krepitev učenja jezikov na zahtevo in zagotavljanje bolj večjezičnih javnih storitev, vključno z upravnimi oblikami. Dobra primera sta spletna jezikovna podpora (OLS) in strojno prevajanje za javne uprave (MT@EC), ki ju je razvila Evropska komisija.
- Ocena tega pomena se lahko izvede na podlagi omejenih empiričnih dokazov. Nimamo ustreznih in zanesljivih podatkov za preučevanje učinkov jezikovnega znanja na gospodarsko blaginjo posameznikov in konkurenčnost podjetij. V raziskavi o izobraževanju odraslih bi lahko zbrali boljše podatke o dohodkih evropskih prebivalcev. Potrebni je več kvantitativnih podatkov o uporabi jezikov v gospodarskih dejavnosti evropskih podjetij (tj. pri nabavnih, proizvodnih in prodajnih procesih).
- V zvezi z oceno ukrepov in dejavnosti, ki jih je Komisija izvedla za izvajanje STG, opazimo mešana pričevanja. Informacije o stroških in učinkovitosti programov in ukrepov EU, sprejetih za uskladitev s STG, niso popolne. Kazalnike, ki se uporabljajo za oceno rezultatov jezikovne politike, bi bilo treba natančneje opredeliti.
- Posebno pozornost bi bilo treba nameniti končnim učinkom programov, namenjenih izboljšanju jezikovnega znanja učencev in odraslih. Metode ocenjevanja se lahko prilagodijo na podlagi obstoječih smernic, ki jih je Komisija že objavila.
- Spodbude so lahko tudi učinkovit način za spodbujanje večjezičnosti, zlasti v visokem šolstvu.
- Zagotoviti bi bilo treba skladnost med STG in drugimi politikami EU, ki posredno vplivajo na jezikovno raznolikost in uporabo formule LM+2. Včasih na nekaterih področjih politike prevladuje monojezičnost in/ali de facto trijezičnost.
- Zunanje komuniciranje Evropske komisije bi lahko bilo večjezično, zlasti za njene spletne strani.

Kot je prikazano v oddelku 1, je krepitev učenja jezikov in podpiranje prevajalskega sektorja mogoče razumeti kot načina za doseganje drugih socialno-ekonomskih ciljev, kot so spodbujanje mobilnosti, olajšanje vključevanja migrantov in mobilnih državljanov EU, izboljšanje zaposljivosti in zagotavljanje enakosti med uradnimi jeziki EU (točki 1 in 3 STG ter končna priporočila).

Empirični dokazi, predstavljeni v oddelku 2, kažejo, da lahko znanje tujih jezikov pozitivno vpliva na dohodke posameznikov in blaginjo družbe ter da je vlaganje v poučevanje več kot enega tujega jezika ustrezen cilj. Takšne koristi je mogoče izmeriti. Poleg tega lahko znanje tujih jezikov olajša mobilnost in vključevanje. Dokaz o vplivu jezikovnega znanja na zaposljivost še ni dokazan, vendar obstaja pozitivna povezava med jezikovnim znanjem in poklicnim statusom. Znanje jezikov lahko prispeva h gospodarskemu vključevanju migrantov s povečanjem njihovega dohodka in zaposlitvenih možnosti. Študija stopenj jezikovne izključenosti kaže, da je enaka obravnava uradnih jezikov EU nujna za zagotovitev učinkovitosti in pravičnosti pri dostopu do dokumentov, ki jih objavi EU.

Spodbujanje učenja jezikov za spodbujanje mobilnosti znotraj EU in spodbujanje vključevanja v državo gostiteljico je eden od ciljev STG, vendar niti formula LM+2 niti spodbujanje enega samega jezika ne zadostujeta za odpravo napetosti med mobilnostjo in vključevanjem. Nekateri inovativni ukrepi bi se lahko razvili na nacionalni ravni in ravni EU. **Učenje uradnih jezikov države gostiteljice pred odhodom v tujino in/ali takoj po prihodu v državo gostiteljico bi moralo postati dostopnejše in cenejše.** Spletna jezikovna podpora, ki jo Evropska komisija zagotavlja študentom Erasmus, je dober primer in bi jo bilo mogoče razširiti na druge ciljne skupine prebivalstva (glej oddelek 3.2). Poleg tega bi lahko EU, kot je predlagano v točki 3.c STG, uporabila evropske strukturne sklade za zagotavljanje posebnih jezikovnih tečajev v poklicnem izobraževanju in izobraževanju odraslih. To bi bilo v skladu s priporočili iz sklepov Sveta z dne 20. maja 2014 o večjezičnosti in razvoju znanja jezikov. Svet jih v tem dokumentu poziva, naj za doseganje teh ciljev „izkoristijo potencial programa Erasmus+ ter evropskih strukturnih in investicijskih skladov“.

Koristno bi bilo boljše zagotavljanje večjezičnih javnih storitev, vsaj v velikih mestih. Zagotavljanje standardiziranih upravnih obrazcev v več jezikih lahko olajša gospodarske dejavnosti in koordinacijo sistemov socialne varnosti. Dosežen je bil določen napredek, vendar je mogoče doseči napredek²⁵. Strojno prevajanje za javne uprave (MT@EC), ki ga je razvila Evropska komisija, je lahko zelo koristno na tem področju (glej oddelek 3.4). To poudarja pomen prevajanja in tolmačenja pri upravljanju večjezične komunikacije v Evropi. V zvezi s tem so **splošni cilji, predstavljeni v TGO, pomembni, ker so skladni s težavami, ki naj bi jih rešila TGO. Znanje jezikov prinaša več vrst ugodnosti (ali „koristi“) posameznikom, družbi in instituciji EU. Nekatere od teh koristi so bile (ali bi lahko bile) količinsko opredeljene. Vendar bi bilo treba oblikovati nekatere inovativne ukrepe za dodatno zmanjšanje napetosti med mobilnostjo in vključevanjem.**

Treba je opozoriti, da je bila v tej študiji ocena pomembnosti TGO izvedena na podlagi omejenih empiričnih dokazov. Taki dokazi zadevajo le nekaj evropskih držav, vključno z državami, ki niso članice EU, kot sta Turčija in Švica. **Nimamo ustreznih in zanesljivih podatkov za preučevanje učinkov jezikovnega znanja na gospodarsko blaginjo** posameznikov, s čimer primerjamo pomen različnih jezikov na trgu dela in upoštevamo regionalne učinke (npr. znanje jezikov v italijanščini verjetno ni enako nagrajeno v francoskih deželah Rhône-Alpes in Bretanja). Po našem vedenju je anketa o izobraževanju odraslih, ki jo je objavil Eurostat, trenutno edini nabor podatkov, ki se lahko uporabi za vseevropske analize razmerja med jezikovnim znanjem in zaposljivostjo in/ali individualnim dohodkom. Kljub temu bi bilo treba izboljšati kakovost zbranih podatkov, zlasti za spremenljivke, ki opisujejo dohodek anketirancev. Ena od možnih rešitev je objava nekaterih priložnostnih raziskav ali v rednih časovnih presledkih vključitev posebnih vprašanj o znanju jezikov v obsežne reprezentativne vzdolžne študije, kot je študijanemške *socialno-ekonomske* komisije (SOEP). Podatki za preučitev prispevka jezikovnega znanja k BDP EU niso na voljo. Da bi ocenili prispevek jezikovnega znanja h

²⁵ Standardi EU na področju koordinacije sistemov socialne varnosti na primer določajo, da za upravičence velja zakonodaja ene države in prejemajo bonuse v tej državi ter da organizacije socialne varnosti odločajo o pravni pristojnosti, ki velja za upravičence (to se imenuje načelo „enotnega prava, ki se uporablja“); npr. oseba, ki ima sedež in dela v Avstriji z dodatno gospodarsko dejavnostjo na Slovaškem, bi morala plačati vso svojo socialno varnost v Avstriji. Vendar vsaka nacionalna organizacija uporablja različne oblike v različnih jezikih, ki jih uradniki, ki delajo v organizacijah v tujini, ne razumejo nujno. Zato se evropski državljani, ki delajo v več kot eni državi članici, soočajo z upravnimi ovirami, ki povečujejo stroške mobilnosti.

konkurenčnosti in ustvarjanju dodane vrednosti, potrebujemo **kvantitativne** podatke o uporabi jezikov v nabavnih, proizvodnih in prodajnih procesih evropskih podjetij (na primer glej oddelek 2.1.2). Ta ideja ni povsem nova. Delovni dokument služb Komisije o *oceni učinka: spremni dokument k sporočilu o večjezičnosti: prednost Evrope in skupna zaveza* priporočata zbiranje podatkov iz raziskav o jezikovnih strategijah, ki jih sprejmejo podjetja, ponudniki in lokalni organi, ter zbiranje podatkov o tem, kako mediji upoštevajo jezikovno in kulturno raznolikost (Evropska komisija 2008c:32). **Primer so podatki, zbrani v Švici.**

Ocena ukrepov in dejavnosti, ki jih je Komisija uvedla za izvajanje TGO, je pokazala, da so kljub temu, da so bili pomembni številni ukrepi (glede na rezultate, predstavljene v oddelku 2), **informacije o stroških in učinkovitosti programov in ukrepov EU pri doseganju ciljev STG pogosto nepopolne. Bolje bi bilo treba opredeliti kazalnike za oceno rezultatov jezikovne politike.** Objavljeni podatki se nanašajo na vložke (naložena EUR) in včasih na proizvode (npr. število podprtih programov), vendar bi bilo treba več pozornosti nameniti oceni končnih rezultatov (ali posledic) takih programov za ciljno populacijo. Dober model za ocenjevanje učinkovitosti/učinkovitosti financiranja jezikovnih politik EU za podporo manjšinskim jezikom je v poročilu, ki so ga pripravili Grin idr. (2003). Metode vrednotenja je mogoče prilagoditi na podlagi smernic, ki jih je Komisija že objavila (Evropska komisija 1999, Evropska komisija 2008a). Kazalniki uspešnosti bi morali biti boljše zasnovani (glej oddelek 1.2).

Rezultate finančne podpore EU za učenje jezikov med študenti programa Erasmus in mednarodnimi študenti bi bilo mogoče bolj spremljati. Opozoriti je treba, da je neposredna finančna podpora le eden od vzvodov, ki jih lahko EU uporabi za doseganje ciljev TGO. **Spodbude so lahko tudi učinkovit način za spodbujanje večjezičnosti.** Izbira jezika posameznikov in visokošolskih ustanov je na primer odgovor na spodbude, vključene v sisteme za ocenjevanje kakovosti raziskovalnih in pedagoških dejavnosti (npr. razvrstitev univerz). Povezovanje javnega financiranja univerz ali podpore za mobilnost študentov z enostavnim številom vpisanih mednarodnih študentov lahko spodbudi univerzitetne programe samo v angleščini, ne da bi dovolj pozornosti namenili poučevanju študentov uradnega jezika države gostiteljice. Uporaba kazalnika, kot je „število vpisanih mednarodnih študentov, ki ob koncu študija dosežejo raven C1 v lokalnem znanju jezika“, namesto preprostega števila tujih študentov, bi lahko visokošolske ustanove spodbudila k učinkovitejšemu spodbujanju učenja jezikov med mednarodnimi študenti. Na splošno **bi bilo treba posebno** pozornost nameniti skladnosti med STG in drugimi politikami EU, ki posredno vplivajo na jezikovno raznolikost, in uporabi formule LM+2, kot sta „internacionalizacija“ politike visokošolskega izobraževanja, patenta in inovacij ter uporaba jezikov na spletnih straneh institucij EU. Včasih na takšnih področjih politike prevladuje enojezičnost ali *de factotrijezičnost*, kar lahko vpliva na spodbude posameznikov in družin, na katere jezike se učijo in uporabljajo. Kot je navedeno v zgoraj navedenem dokumentu *služb Komisije: spremni dokument k sporočilu o večjezičnosti: prednost Evrope in skupnazaveza*, „je večjezičnost medsektorsko vprašanje, ki vpliva na konkurenčnost in evropsko državljanstvo in bi ga bilo treba vključiti v vrsto politik, ki presegajo izobraževanje“ (Evropska komisija 2008c:5).

Un sklepna pripomba o končnem cilju TGO je tukaj. Svet poziva Komisijo, naj „v okviru novega celovitega okvira politike o večjezičnosti in v okviru svojih pristojnosti sprejme ukrepe za upoštevanje jezikovnih potreb državljanov in institucij, pri čemer naj posebno

pozornost nameni (i) odnosom med evropskimi institucijami in javnostjo ter (ii) odnosom med evropskimi institucijami in nacionalnimi institucijami, s posebnim poudarkom na zagotavljanju informacij v vseh uradnih jezikih in spodbujanju večjezičnosti na spletnih straneh Komisije“. Komisija tega ni obravnavala v poročilu o izvajanju ali povezanih dokumentih. Vendar pa pričevanja iz oddelka 2.3 kažejo, da bi bilo mogoče večjezičnost bolje spodbujati na spletnih straneh Komisije. Spletne strani Komisije poleg arhiva novic ali splošnih informacij vsebujejo tudi gradivo, ki je lahko strateškega pomena za gospodarske akterje, kot so mala in srednja podjetja, združenja in nevladne organizacije, ki se odzivajo na javne razpise, programe financiranja ali postopke javnega naročanja.

5 Sklici

- Aldashev, Alisher, Johannes Gernandt in Stephan L. Thomsen (2009). „Jezikovna uporaba, udeležba, zaposlitev in zaslužek Dokazi za tujce v Zahodni Nemčiji z več viri selekcije“, *Labour Economics*, 16, str. 330–341.
- Ammon, Ulrich (2015). *Die Stellung der deutschen Sprache in der Welt* Berlin: Iz Gruyterja.
- Aparicio Fenoll, Ainhoa and Zoë Kuehn (2016). „Ali znanje tujih jezikov spodbuja migracije mladih posameznikov znotraj Evropske unije?“, Gazzola, Michele in Bengt-Arne Wickström (ur.) *The Economics of Language Policy*, str. 331–356. Cambridge: MIT Press.
- Araújo, Luísa, Patrícia Dinis da Costa, Salvo Flisi in Elena Soto Calvo (2015). *Jezik in zaposljivost*. Luksemburg: Evropska komisija – Skupno raziskovalno središče.
- Bane Mullarkey Ltd. (2009). *Gospodarske koristi, povezane z irskim jezikom, ki so se povečale na Galway City in Galway Gaeltacht*. Galway: Gaillimh Gaeilge.
- Beadle, Shane, Martin Humburg, Richard Smith, in Patricia Vale (2015). *Študija o znanju tujih jezikov in zaposljivosti*. Bruselj: Evropska komisija.
- Budría, Santiago in Pablo Swedberg (2012). *Vpliv jezikovnega znanja na zaslužek priseljencev v Španiji*, Razprava IZA št. 6957. V Bonnu: Forschungsinstitut zur Zukunft der Arbeit.
- CILT (2006). *ELAN: Posledice pomanjkanja znanja tujih jezikov v podjetjih na evropsko gospodarstvo*. London: CILT, Nacionalni center za jezike.
- Svet Evropske unije (2008a). Sklepi Sveta z dne 22. maja 2008 o večjezičnosti, *Uradni list Evropske unije*, C 140, str. 14–15.
- Svet Evropske unije (2008b). Resolucija Sveta z dne 21. novembra 2008 o evropski strategiji za večjezičnost, *Uradni list Evropske unije*, C 320 (16.12.2008), str. 1–3.
- Svet Evropske unije (2010). Sklepi Sveta o znanju jezikov za povečanje mobilnosti, *Uradni list Evropske unije*, C 372, str. 27–30.
- Svet Evropske unije (2012). „Uredba Sveta (EU) št. 1260/2012 z dne 17. decembra 2012 o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju uvedbe enotnega patentnega varstva v zvezi z veljavno ureditvijo prevajanja“, *Uradni list Evropske unije*, L 361, str. 89–92.
- Cullen, Joe, Clare Cullen, Véronique Maes in Gigliola Paviotti (2008a). *Večjezičnost: med cilji politike in izvajanjem*. Bruselj: Evropski parlament.
- Cullen, Joe, Clare Cullen, Véronique Maes in Gigliola Paviotti (2008b). *Večjezičnost: med cilji politike in izvajanjem – priloge*. Bruselj: Evropski parlament.
- Danguy, Jérôme in Bruno Van Pottelsberghe de la Potterie (2011). „Analiza stroškov in koristi patenta Skupnosti“, *Journal of Benefit-Cost Analysis*, 2 (2), str. 1–41.
- Di Paolo, Antonio and Aysit Tansel (2015). Vrnitev k znanju tujih jezikov v državi v razvoju: Primer Turčije, *Journal of Development Studies* 51, str. 407–421.
- Dustmann, Christian (1994). „Speaking tekoče, pisanje tekoče in zaslužek migrantov“, *Journal of Population Economics*, 7 (2), str. 133–156.
- Dustmann, Christian in Francesca Fabbri (2003). Znanje jezikov in trg dela. Uspešnost priseljencev v Združenem kraljestvu“, *The Economic Journal*, 113, str. 695–717.
- Egger, Peter H. and Andrea Lassman (2016). „Kulturna intergration in izvoz sort prekriva med državami“, v Gazzola, Michele in Bengt-Arne Wickström (urs.) *The Economics of Language Policy*, str. 357–380. Cambridge: MIT Press.
- Egger, Peter H. and Andrea Lassmann (2012). „Učinek jezika v mednarodni trgovini: Metaanaliza“, *Economics Letters*, 116, str. 121–124.

- Egger, Peter H. and Farid Toubal (2016). „Skupni govorniki in mednarodna trgovina“, v Ginsburghu, Victor in Shlomo Weber (ur.) *The Palgrave Handbook of Economics and Language*, str. 263–289. Basingstoke: V Palgraveu.
- EPO-UUNT (2013). Industrijske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine: prispevek h gospodarski uspešnosti in zaposlovanju v Evropski uniji. Poročilo o analizi na ravni industrije, september 2013. München-Alicante: Evropski patentni urad (EPO) in Urad za usklajevanje na notranjem trgu (UUNT).
- Eureval (2010). *Prispevek prevajanja k večjezični družbi v Evropski uniji*, Študije o prevajanju in večjezičnosti. Bruselj: Generalni direktorat za prevajanje. Evropska komisija.
- Evropska komisija (1999). *Pomeni zbiranje – vrednotenje socialno-ekonomskih programov* (6 zvezkov). Luksemburg: Urad za uradne publikacije Evropskih skupnosti.
- Evropska komisija (2003). *Spodbujanje učenja jezikov in jezikovne raznolikosti: Akcijski načrt 2004–2006*, COM(2003) 449 konč. Bruselj: Evropska komisija.
- Evropska komisija (2005). *Nova okvirna strategija za večjezičnost*, COM(2005) 596 konč. Bruselj: Evropska komisija.
- Evropska komisija (2007). *Mobilnost, instrument za več in boljše delovna mesta: Evropski akcijski načrt za poklicno mobilnost (2007–2010)*, COM(2007) 773 konč. Bruselj: Evropska komisija.
- Evropska komisija (2008a). *EVALSED: Vir za vrednotenje socialno-ekonomskega razvoja*. Luksemburg: Urad za uradne publikacije Evropskih skupnosti.
- Evropska komisija (2008b). *Zelena knjiga – Migracije in mobilnost: izzivi in priložnosti za izobraževalne sisteme EU*, COM(2008) 423. Bruselj: Evropska komisija.
- Evropska komisija (2008c). *Ocena učinka. Spremeni dokument k sporočilu "Večjezičnost: prednost Evrope in skupna zaveza"*, COM(2008) 2444. Bruselj: Evropska komisija.
- Evropska komisija (2008d). *Popis ukrepov Skupnosti na področju večjezičnosti in rezultate spletnega javnega posvetovanja. Spremeni dokument k sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Večjezičnost: prednost Evrope in skupna zaveza*, SEC(2008) 2443. Bruselj: Evropska komisija.
- Evropska komisija (2008e). *Večjezičnost: prednost Evrope in skupna zaveza*, COM(2008) 566 konč. Bruselj: Evropska komisija.
- Evropska komisija (2009). *Vključevanje otrok priseljencev v šole v Evropi*. Bruselj: Eurydice-Evropska komisija.
- Evropska komisija (2011a). *Popis ukrepov Skupnosti na področju večjezičnosti – posodobitev za leto 2011*, SEC(2011) 926. Bruselj: Evropska komisija.
- Evropska komisija (2011b). *Jezikovni vodnik za evropska podjetja. Uspešna komunikacija v vaši mednarodni trgovini* Bruselj: Evropska komisija.
- Evropska komisija (2011c). *Učenje jezikov na predšolski ravni: zagotoviti, da bo učinkovit in trajosten. Priročnik o politiki*, SEC (2011) 928 konč. Bruselj: Evropska komisija.
- Evropska komisija (2011d). *Jeziki za delovna mesta. Zagotavljanje večjezičnih komunikacijskih spretnosti za trg dela.* , Poročilo tematske delovne skupine „Jeziki za delovna mesta“. Evropski strateški okvir za izobraževanje in usposabljanje. Bruselj: Evropska komisija.
- Evropska komisija (2011e). *Kartiranje najboljših večjezičnih poslovnih praks v EU*. Bruselj: Generalni direktorat za prevajanje. Evropska komisija.
- Evropska komisija (2011f). *Poročilo o izvajanju Resolucije Sveta z dne 21. novembra 2008 o evropski strategiji za večjezičnost*, SEC(2011) 927. Bruselj: Evropska komisija.

- Evropska komisija (2012a). *Evropejci in njihovi jeziki*, Posebna raziskava Eurobarometra 386. Bruselj: Evropska komisija.
- Evropska komisija (2012b). *Prva evropska raziskava o jezikovnih kompetencah*. Bruselj: Evropska komisija.
- Evropska komisija (2012c). *Jezikovno znanje za zaposljivost, mobilnost in rast*, Spremni dokument. Sporočilo Komisije. „Ponovni razmislek o izobraževanju: Vlaganje v znanja in spretnosti za boljše socialno-ekonomske rezultate“. SWD(2012) 372 final. Bruselj: Evropska komisija.
- Evropska komisija (2012d). *Jezikovno znanje za zaposljivost, mobilnost in rast. Spremlja dokument „Rethinking Education: Investing in skills for better socio-economic results“ (Ponovni razmislek Education: Investing v spretnostih za boljše socialno-ekonomske rezultate)*, SWD(2012) 372 final. Bruselj: Evropska komisija.
- Evropska komisija (2012e). *Ponovni razmislek o izobraževanju: analiza držav, del I. Accompanying the Document Rethinking (Ponovni razmislek o dokumentu Education: Investing v spretnostih za boljše socialno-ekonomske rezultate)*, SWD(2012) 377 final. Bruselj: Evropska komisija.
- Evropska komisija (2012f). *Ponovni razmislek Education: Investing o znanjih in spretnostih za boljše socialno-ekonomske rezultate*, COM(2012) 669 final. Bruselj: Evropska komisija.
- Evropska komisija (2015). *Jezikovno znanje v šoli in na delovnem mestu. Novi dokazi o nacionalnih jezikovnih preizkusih in o vrednosti jezikovnega znanja na trgu dela*. Bruselj: Evropska komisija.
- Evropski parlament (2008). „Resolucija Evropskega parlamenta z dne 24. marca 2009 o večjezičnosti: prednost Evrope in skupna zaveza (2008/2225(INI))“, *Uradni list Evropske unije*, C 117 E, str. 59–64.
- Eurostat (2016). *Statistika učenja tujih jezikov*, Statistični podatki, Eurostat.
- Fidrmuc, Jan and Jarko FIDRMUC (2015). „Tuji jeziki in trgovina: dokazi iz naravnega poskusa“, *Empirical Economics*, DOI 10.1007/s00181-015-0999-7.
- Fidrmuc, Jan, Victor Ginsburgh in Shlomo Weber (2010). „Scenariji brez soglasja: Ali bi kvalificirana večina držav članic lahko zmanjšala breme večjezičnosti v Evropi?“, Hanf, Dominik, Klaus Malacek in Elise Muir (ur.) *Jeziki in evropsko povezovanje*, str. 259–279. Bruselj: Peter Lang.
- Gazzola, Michele (2014a). *Ocenjevanje jezikovnih režimov. Teorija in prijava za večjezične patentne organizacije*. Amsterdam: John Benjamins.
- Gazzola, Michele (2014b). „Partecipazione, esclusione languagea e traduzione: Una valutazione del regime languageo dell’Unione europea“, *Studi Italiani di Linguistica Teorica e Applicata*, 43 (2), str. 227–264.
- Gazzola, Michele (2015). „Identifikacija in zmanjševanje jezikovnih neenakosti pri upravljanju patentnih informacij v Evropi“, *Svetovne patentne informacije*, (40), str. 43–50.
- Gazzola, Michele (2016). Večjezična komunikacija za koga? Jezikovna politika in pravičnost v Evropski uniji“, *Politika Evropske unije*, DOI: 10.1177/1465116516657672.
- Gazzola, Michele (2016, v pripravi). Jezikovno znanje in zaposlitveni status odraslih migrantov v Evropi“, Beacco, Jean-Claude, Hans-Jürgen Krumm, David Little in Philia Thalgott (ur.) *Jezikovno vključevanje odraslih migrantov. Nekaj lekcij iz raziskav*. Berlin/ Boston: Iz Gruyter-Moutona.
- Gazzola, Michele (2016, v tisku). „Documenti e Orientamenti dell’Unione europea in materia di multilinguismo“, v Caretti, Paolo in Giuseppe Mobilio (ur.) *La lingua come fattore di integrazione sociale e politica*, str. 99–131. Torino: Giappichelli.

- Gazzola, Michele and François Grin (2013). Ali je ELF učinkovitejši in pravičnejši od prevajanja? Ocena večjezične ureditve EU, *International Journal of Applied Linguistics*, 23 (1), str. 93–107.
- Gazzola, Michele, François Grin in Bengt-Arne Wickström (2016). „Jedrnat bibliografija jezikovne ekonomije“, v Gazzoli, Michele in Bengt-Arne Wickström (ur.) *The Economics of Language Policy*(ur.), str. 53–92. Cambridge (MA): MIT Press.
- Ginsburgh, Victor in Juan Prieto (2011). „Vrnitev v tuje jezike domačih delavcev v EU“, *pregled odnosov med delodajalci in delojemalci*, 64 (3), str. 599–618.
- Ginsburgh, Victor in Shlomo Weber (2005). „Jezikovna izguba volilne pravice v Evropski uniji“, *Journal of Common Market Studies*, 43 (2), str. 273–286.
- Gobierno vasco (2016). *Vrednost in gospodarski vpliv baskovskega jezika*. San Sebastian: Baskovska vlada – Oddelek za izobraževanje, jezikovno politiko in kulturo.
- Grin, François (1999). *Spretnosti in nagrade. Vrednost jezikov v Švici*. Fribourg: Univerzitetna izdaja Fribourga.
- Grin, François (2003). „Jezikovno načrtovanje in ekonomija“, *Trenutna vprašanja v jezikovnem načrtovanju*, 4 (1), str. 1–66.
- Grin, François, László Marác, Nike K. Pokorn in Peter A. Kraus (2014). „Mobilnost in vključevanje v večjezično Evropo: Dokument o stališču glede projekta MIME“. Ženeva: Univerza v Ženevi <http://www.mime-project.org/resources/MIME-POSITIONPAPER-V4.pdf>
- Grin, François, Tom Moring, Durk Gorter, Johan Häggman, Dónall Ó Riagáin in Miguel Strubell (2003). *Podpora manjšinskim jezikom v Evropi*. Bruselj: Evropska komisija.
- Grin, François, Claudio Sfreddo in François Vaillancourt (2009). *Tuji jeziki v poklicni dejavnosti*, Projekt št. 405640–108630. Ženeva: Univerza v Ženevi www.elf.unige.ch
- Grin, François, Claudio Sfreddo in François Vaillancourt (2010). *Ekonomika večjezičnega delovnega mesta*. London: Routledge.
- Grin, François in François Vaillancourt (1997). *Ekonomija večjezičnosti: Pregled in analitični okvir*, *Letni pregled uporabne jezikoslovja*, 17, str. 4365.
- Hagen, Stephen (2010). *Študija ELAN-CAT: Študija o uporabi jezikov za trgovino in trgovino v Kataloniji*. Barcelona: Univerza Oberta de Catalunya.
- Hagen, Stephen (2011). *Poročilo o strategijah upravljanja jezikov in najboljših praksah v evropskih MSP: Projekt Pimlico*. Bruselj: Evropska komisija.
- Hanf, Dominik, Klaus Malacek in Elise Muir (ur.) (2010). *Jeziki in evropsko povezovanje*. Bruselj: Peter Lang.
- Harhoff, Dietmar, Karin Hoisl, Bettina Reichl in Bruno Van Pottelsberghe (2009). „Potrditev patenta na ravni države – vloga pristojbin in stroškov prevajanja“, *Research Policy*, 38, str. 1423–1437.
- Hornberger, Nancy H. (2006). „Okviri in modeli v jezikovni politiki in načrtovanju“ v Ricentu, Thomas (ur.) *Uvod v jezikovno politiko. Teorija in metode*, str. 24–41. Oxford: V Blackwellu.
- ICF Consulting Services (2015). *Poučevanje in učenje jezikov v večjezičnih razredih*. Bruselj: Generalni direktorat za izobraževanje in kulturo. Evropska komisija.
- ICF GHK (2014). *Jeziki v izobraževanju in usposabljanju: Končna primerjalna analiza držav*. Bruselj: Evropska komisija.
- Knoepfel, Peter, Corinne Larrue, Frédéric Varone in Michael Hill (2007). *Analizajavne politike*. Bristol: Politični tisk. [Izvirnik: *Analiza in usmerjanje javnih politik* (2. izdaja), Ženeva-Basel: Helbing & Lichtenhahn, 2006].
- Kraus, Peter A. (2008). *Enodimenzionalna raznolikost? Evropsko povezovanje in izziv*

jezikovne politike", Arzoz, Xabier (ur.) *Spoštovanje jezikovne raznolikosti v Evropski uniji*, str. 86–103. Amsterdam: John Benjamins.

- Krzyzanowski, Michal in Ruth Wodak (2011). Politčne strategije in jezikovne politike: Lizbonska strategija Evropske unije in njene posledice za jezikovno in večjezičnostno politiko EU, *jezikovna politika*, 10, str. 115–136.
- Lacey, Joseph (2013). „Mora biti Evropa Švicarska? O ideji volilnega prostora in možnosti večjezičnosti," *British Journal of Political Science*, str. 1–22.
- Leslie, Derek in Joanne Lindley (2001). Vpliv jezikovnih sposobnosti na zaposlovanje in zaslužek britanskih etničnih skupnosti, *Economica*, 68, str. 587606.
- Marsh, David in Richard Hill (2009). *Študija o prispevku večjezičnosti k ustvarjalnosti*. Bruselj: Evropska komisija.
- McCormick, Christopher (2013). „Države z boljšo angleščino imajo boljše gospodarstvo“, *Harvard Business Review*, 15. november.
- Medijska svetovalna skupina (2011). *Študija o uporabi podnaslavljanja. Potencial podnaslavljanja za spodbujanje učenja tujih jezikov in izboljšanje obvladovanja tujih jezikov*. Bruselj: Generalni direktorat za izobraževanje in kulturo. Evropska komisija.
- Melitz, Jacques (2008). „Jezik in zunanja trgovina“, *European Economic Review*, 52, str. 667–699.
- Ó Riagáin, Pádraig (2015). „Primerjalna analiza meril znanja jezika v EB in nacionalnih raziskavah“, dokument, predstavljen na simpoziju *Eurobarometra @ GESIS. Štiri desetletja raziskav o Evropi – perspektive akademskih raziskav z raziskavo Eurobarometra Evropske komisije*, petek, 10. julij 2015, Köln Nemčija, http://www.gesis.org/fileadmin/upload/events/EBSymposium/Poster/ORiagain_Poster.pdf
- Phillipson, Robert (2003). *Samo angleška Evropa? Zahtevna jezikovna politika*. London: Routledge.
- Priegnitz, Frauke (2014). „Zwischen englischsprachigem Studium und Landessprachigem Umfeld. International Absolventen deutscher und Dänischer Hochschulen“ PhD Teza, Fakultät für Geisteswissenschaften Fachbereiche Sprache, Literatur, Medien & Europäische Sprachen und Literaturen der Universität Hamburg, Hamburg.
- Pym, Anthony, François Grin, Claudio Sfreddo in Andy Lung Jan Chan (2012). *Status prevajalskega poklica v Evropski uniji*, Študije o prevajanju in večjezičnosti. Bruselj: Generalni direktorat za prevajanje. Evropska komisija.
- Rendon, Sílvio (2007). „Katalonska premija: jezik in zaposlitev v Kataloniji“, *Journal of Population Economics*, 20, str. 669–686.
- Rinsche, Adriane in Nadia Portera-Zanotti (2009). *Velikost jezikovne industrije v EU*. Bruselj: Generalni direktorat za prevajanje, Evropska komisija.
- Saville, Nick and Esther Gutierrez Eugenio (2016). *Raziskave za odbor CULT – Izvajanje evropske strategije za večjezičnost – politika in izvajanje na ravni EU*. Bruselj: Evropska unija.
- Stevens, Anne (2010). *Študija o vplivu informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT) ter novih medijev na učenje jezikov*. Bruselj: Evropska komisija.
- Stöhr, Tobias (2015). Vrnitev k uporabi poklicnega tujega jezika: Dokazi Nemčije, *Labour Economics*, 32, str. 86–98.
- Troussel, Jean-Christophe in Julien Debussche (2014). *Prevajanje in pravice intelektualne lastnine*. Bruselj: Generalni direktorat za prevajanje. Evropska komisija.
- Van der Jeught, Stefaan (2015). *Jezikovno pravo EU*. Groningen: Europa Law Publishing (angleščina).
- Van Parijs, Philippe (2000). V pritličju sveta: O socialno-ekonomskih posledicah jezikovne

globalizacije," *International Political Science Review/International Review of Political Science*, 21 (2), str. 217–233.

- Van Pottelsberghe, Bruno and Didier François (2009). „Faktor stroškov v patentnih sistemih“, *Journal of Industry Competition and Trade*, 9, str. 329–355.
- Van Pottelsberghe, Bruno and Malwina Mejer (2010). „The London Agreement and the cost of Patenting in Europe“ (Londonski sporazum in stroški patentiranja v Evropi), *European Journal of Law and Economics*, 29 str. 211237.
- Vandenbrande, Tom (2006). *Mobilnost v Evropi. Analiza raziskave Eurobarometra o geografski mobilnosti in mobilnosti na trgu dela iz leta 2005*. Dublin: Evropska fundacija za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer.
- Williams, Donald R. (2011). „Multiple language use and earnings in Western Europe“, *International Journal of Manpower*, 32 (4), str. 372–393.
- Zhang, Weiguo in Gilles Grenier (2013). „Kako se lahko jezik poveže z ekonomijo?“, *Language Problems & Language Planning*, 37 (3), str. 203–226.

6 Priloge

6.1 Stopnje izobrazbe v skladu z ISCED/ISCED 2011

V primerjavi z ISCED (Mednarodna standardna klasifikacija izobraževanja) = ISCED (Mednarodna standardna klasifikacija izobraževanja) 1997, ki je imela 7 stopenj izobrazbe ali poučevanja, ima ISCED 2011 9 ravni izobrazbe ali poučevanja, med 0 in 8 (visokošolsko izobraževanje je podrobnejše):

- CITES 0: vzgoja mater = predšolska vzgoja (manj kot primarna)
- CITES 1: osnovnošolsko izobraževanje
- CITES 2: nižje sekundarno izobraževanje (francoski kolidž)
- CITES 3: višje sekundarno izobraževanje (francoska srednja šola)
- CITES 4: nevisokošolsko izobraževanje
- CITES 5: kratkošolsko izobraževanje (2 leti: BTS, DUT v Franciji)
- CITES 6: raven licence ali enakovrednega dokumenta
- CITES 7: magisterij ali enakovredna raven
- CITES 8: doktorski študij ali enakovredna raven

6.2 Korespondenca med ravnmi ISCED 2011 in ISCED 1997

ISCED 2011 (od leta 2014)	ISCED 1997(od leta 2013)
CITAT 01	*
CITAT 02	PONUDBA 0
PONUDBA 1	PONUDBA 1
PONUDBA 2	PONUDBA 2
CITAT 3 *	TOČKA 3
CITAT 4 *	CITES 4
CITES 5	CITES 5
CITES 6	
CITES 7	
CITES 8	CITES 6
* vsebina kategorije je bila nekoliko spremenjena.	
Vir:	Eurostat: http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/International_Standard_Classification_of_Education_(ISCED)#Correspondence_ISCED_2011—.3EISCED_1997

6.3 Znanje angleščine med državljani EU, starimi 15 let in več, 2012

Država	prebivalstvo > 15	Raven znanja angleščine kot tujega jezika			Skupaj
		zelo dobro	dobro	Basi,da	
	(a)	(B)	(C)	(D)	(e) [°]
Nemčija	64 409 146	9,00 %	26,00 %	21,00 %	56,00 %
Avstrija	7 009 827	15,00 %	31,00 %	26,00 %	73,00 %
Belgija	8 939 546	14,00 %	24,00 %	15,00 %	52,00 %
Bolgarija	6 537 510	7,00 %	13,00 %	5,00 %	25,00 %
Ciper	6 604	31,00 %	31,00 %	12,00 %	73,00 %
Danska	4 561 264	38,00 %	34,00 %	15,00 %	86,00 %
Estonija	945 733	9,00 %	27,00 %	14,00 %	50,00 %
Finska	4 440 004	18,00 %	25,00 %	27,00 %	70,00 %
Francija	47 756 439	3,00 %	16,00 %	20,00 %	39,00 %
Grčija	8 693 566	19,00 %	19,00 %	13,00 %	51,00 %
Madžarska	8 320 614	4,00 %	7,00 %	8,00 %	20,00 %
Irska	3 522 000	LN	LN	LN	100,00 %
Italija	51 862 391	4,00 %	21,00 %	8,00 %	34,00 %
Latvija	1 447 866	7,00 %	18,00 %	20,00 %	46,00 %
Litva	2 829 740	5,00 %	17,00 %	15,00 %	38,00 %
Luksemburg	404 907	18,00 %	27,00 %	10,00 %	56,00 %
Malta	335 476	46,00 %	30,00 %	12,00 %	89,00 %
Nizozemska	13 371 980	28,00 %	52,00 %	10,00 %	90,00 %
Poljska	32 413 735	7,00 %	15,00 %	11,00 %	33,00 %
Portugalska	8 080 915	2,00 %	13,00 %	11,00 %	27,00 %
Češka republika	9 012 443	8,00 %	16,00 %	4,00 %	27,00 %
Romunija	18 246 731	7,00 %	14,00 %	10,00 %	31,00 %
Združeno kraljestvo	51 848 010	LN	LN	LN	100,00 %
Slovaška	4 549 955	7,00 %	13,00 %	5,00 %	26,00 %
Slovenija	1 759 701	17,00 %	25,00 %	18,00 %	59,00 %
Švedska	7 791 240	34,00 %	34,00 %	18,00 %	86,00 %
Skupaj	408 879 069				
% državljanov EU, ki govorijo angleško (tuji jezik), po stopnji usposobljenosti		7 %	17 %	12 %	37 %
° za nekatere države vsota odstotkov v stolpcih (b), (c) in (d) ni enaka 100 % zaradi manjkajočih odgovorov.					
LN = domači zvočniki. Zaradi enostavnosti smo 100 % določili število domačih govorcev ali enakovrednih govorcev v Združenem kraljestvu in na Irskem (glej Gazzola in Grin 2013: 105 za razpravo). Naše ocene je zato treba obravnavati kot zgornjo mejo.					
Vir: Gazzola and Grin (2013)					

6.4 Stopnje jezikovneizključenosti v 25 državah EU, rezidenti v starosti 25–64 let, 2013

Država	Jezikovna ureditev							
	Angleškiueul		3 jeziki		6 jezikov		popolna večjezičnost	
	ALTERNATIVNO REŠEVA NJE SPOROV	RDR	ALTERNATIVNO REŠEVA NJE SPOROV	RDR	ALTERNATIVNO REŠEVA NJE SPOROV	RDR	ALTERNATIVNO REŠEVA NJE SPOROV	RDR*
Avstrija	33	82	0	7	0	6	0	6
Belgija	51	87	22	47	21	46	1	4
Bolgarija	77	95	72	94	71	94	8	8
Ciper	20	65	20	64	20	64	0	11
Češka republika	64	92	46	90	45	90	0	1
Danska	9	66	8	64	8	63	0	3
Estonija	42	88	36	87	36	87	10	26
Finska	11	74	10	73	10	73	0	2
Francija	52	93	1	5	1	5	1	4
Nemčija	34	89	0	6	0	5	0	5
Grčija	48	89	46	88	46	88	1	6
Madžarska	76	94	66	92	66	92	0	0
Irska	0	0	0	0	0	0	0	0
Italija	55	95	43	92	0	3	0	3
Latvija	51	92	41	91	40	91	3	36
Litva	63	93	52	92	41	85	0	9
Luksemburg	14	84	2	11	2	10	2	9
Malta	11	50	11	49	10	48	0	0
Poljska	68	95	57	93	0	0	0	0
Portugalska	57	90	47	86	42	84	0	1
Slovenija	36	81	23	77	21	74	1	10
Slovaška	66	95	49	92	48	92	0	0
Španija	69	94	62	91	0	6	0	6
Švedska	12	62	12	61	11	60	1	8
Združeno kraljestvo	0	0	0	0	0	0	0	0

Rezultati so podani v odstotkih

Da bi nadomestili pomanjkanje ustreznih podatkov na Irskem in v Združenem kraljestvu, smo domnevali, da so vsi prebivalci teh dveh držav bodisi materni govorci v angleščini bodisi zelo kompetentni v angleščini kot tujem jeziku. Zato je stopnjaizključitveenaka nič.

Pozitivna vrednost relativne stopnjeizključenosti, povezane z večjezično politiko v različnih državah, je posledica prisotnosti manjšin ali prebivalcev tujega izvora z omejeno zmogljivostjo v uradnem jeziku države prebivališča.

Vir: Eurostat AES 2013, Gazzola (2016)